

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exercitium Perfectionis, Et Virtutum Christianarum

In tres Partes distinctum

Rodríguez, Alonso

Coloniæ Agrippinæ, 1622

Tractatus primus de mortificatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40093

EXERCITII
PERFECTIONIS ET
VIRTUTVM RELI-
GIOSARVM

PARS SECVNDA.
TRACTATVS PRIMVS
De Mortificatione.

CAPVT I.

*Mortificationem orationi iungendam, & duo hæc sibi
mutuo auxilio esse debere.*

BONA est oratio cum ieiunio, dicebat Angelus Raphael sese indicans Tobias. Per ieiunium Sancti plerumque intelligunt omnne pœnitentiæ genus & carnis mortificationem. Duo hæc mortificatio & oratio sunt præcipua media, quæ utilitati nostræ deseruiunt, quæ coniungenda sunt & connectenda. S. Bernardus a verbis his Canticorum. *Qua est ista qua ascendit per desertum sicut virgula sumi, ex aromatis myrrha & thuris?* dicit duo hæc myrrham & thus, per quæ indicatur mortificatio & oratio. nobis semper adesse, & ad cælum perfectionis nos euehere debere, & de nobis reddere bonum odorem Deo, & vnum sine altero partem aut nihil prodesse, si enim quis nitatur mortificare carnem & non studeat orationi, superbushabebitur. Et huic merito dicitur illud Prophetæ: *Numquid manducabo carnes raurorum, aut sanguinem hircorum potabo?* Non placent Deo ex se sacrificia & carniū & sanguinis, si nō iungatur oratio. Et si quis omittat mortificationem, audiat necesse est illud Christi in Euangelio dicentis: *Quid autem vocatis me Domine, Domine, & non facitis quæ dico?* Item illud Sapientis: *Qui declinat aures suas, ne audiat legem, oratio eius erit execrabilis.*

Et huic merito dicitur illud Prophetæ: *Numquid manducabo carnes raurorum, aut sanguinem hircorum potabo?* Non placent Deo ex se sacrificia & carniū & sanguinis, si nō iungatur oratio. Et si quis omittat mortificationem, audiat necesse est illud Christi in Euangelio dicentis: *Quid autem vocatis me Domine, Domine, & non facitis quæ dico?* Item illud Sapientis: *Qui declinat aures suas, ne audiat legem, oratio eius erit execrabilis.*

S. Augustinus dicit, *ut in templo Salomone exstructo, fuerunt posita duo altaria, vnum foris, in quo mactabantur animalia offerenda, alterum intus in Sancto Sanctorum, ubi incensum confertum ex variis aromatis incendebatur, sic in nobis duoponenda esse altaria, vnum intus in corde, in quo offeratur incensum orationis, & alterum foris, in quo offeratur incensum mortificationis.*

Rodriguez exercit. pars 2.

Matth. 6. secundum dictum S. Matthæi: Tu autem cum oraueris, intra in cubiculum tuum, & clauso ostio ora patrem tuum in abscondito: Alterum foris in corpore, videlicet mortificatio, sic ut duo ista semper sint connexa & conglutinata, & se mutuo adiuuent, mortificatio enim est dispositio necessaria ad orationem, & oratio est medium ad parandam mortificationem.

Simile. Quod ad primum attinet, videlicet, mortificationem esse dispositionem & medium necessarium ad orationem: omnes Sancti & spiritualis vitæ Doctores sic docent, & dicunt, quod sicut in charta pergamena non potest scribi, nisi sit bene rata & auulsa à carne; eodem modo nisi anima nostra sit separata, & distracta ab affectibus, qui in carne nascuntur, non est idonea, ut Deus in illa scribat & ei imprimat suam sapientiam & diuina dona. Quæ docebit scientiam, & quem intelligere faciet auditum? *Ablactatos à lacte, auulso ab uberibus:* Dicebat Propheta Isaias. Indicans eos, qui eius amore sese abstrahunt à deliciis & voluptatibus mundanis & carnalibus appetitibus & desideriis, vult Deus quidem, & solitudinem, ut intret in cor nostrum, & in anima nostra sit multa

Psal. 23. 9. quies & tranquillitas. *Et factus est in pace locus eius.* *Psal. 75. 3.*

Hoc & Philosophi gentiles intellexerunt, omnes enim fatentur animam nostram fieri sapientiosem, dum est quieta & tranquilla. Quod fit, quando passiones & appetitus sensuales sunt mortificati & sopiti; tunc enim non sunt vehementiones passiones, quæ inordinatis motibus pacem animæ inturbant, & offuscant oculos rationis, ut sit, cum

passiones dominantur. Proprium siquidem passionum est, rationem oculis priuare, & minuire libertatem arbitrii nostri: ut apparet in irato, ira enim videtur ei iudicium præripere, & similis est furioso & phrenetico: Si quæras, cur hoc vel illud dixerit aut fecerit, respondebit se apud se non fuisse. Sed passionibus sopitis & sedatis, intellectus est clarus & aptus ad noscendum bonum, & voluntas libera ad

idem amplectendum, & sic homo fit sapiens & virtute præditus. Et hæc est pax & quies illa, quam Deus & Dominus noster vult, ut quiescat in anima nostra, & in eâ infundat sapientiam & diuina dona. Et medium ad acquirendum hanc pacem est mortificatio passionum & appetituum inordinatorum, & hinc Isaias eam nominat fructum & effectum iustitiæ: *Eerit quæ iustitiæ pax.*

Idem bene exprimit S. Augustin. super verbis his Propheta: *Iustitia & pax conuolante sunt*, dicens: *fac iustitiam, & habebis pacem, ut osculentur se iustitia & pax.* Si non amaueris iustitiam, pacem non habebis, quia duæ amicæ sunt iustitia & pax, ipsæ se osculantur: si amicam iustitiam non amaueris, non te amabit ipsa pax, nec veniet ad te. Tu vis pacem, & non facis iustitiam, fac iustitiam, & inuenies pacem. Hæc enim duæ ita sunt vitæ & connexæ, ut vna sine altera esse nequeat, & propterea si non amas iustitiam, non te amabit pax, nec ad te veniet. Bello paratur pax, & nisi tecum bellum gessens te moribundo, & tibi contradicendo, non acquies hanc pacem, tam necessariam orationi.

Quis (dicit Sanctus quidam) te magis impedit & molestat, quam tua immortificata affectio cordis? Istæ passiones, isti appetitus & prauæ inclinationes, quas habes, quiete te spoliant, & non permittunt te ire ad orationem: hoc est quod te in illa inquietum reddit, & quod tantum excitat strepitum & tumultum in anima tua, quod te ex dulci hoc somno excitat, aut, ut verius dicam, non finit te eo frui & quiescere.

Quando quis in ecena nimio se cibo obruit, dormire non potest nec noctu quiescere, eo quod cruditas illa stomachi & crassi vapores, qui ascendunt, ita illum exagitant, ut tota nocte se in omnem partem versans, quietem non admittat. Idem in oratione accidit. Cor nobis nimis graue & onustum est, nimia enim philantia, desiderium obsequendi affectibus, cupiditas honoris & æstimationis, ut que hæc

Quies sapientiam promouet.

Passiones excitant & castruant.

latis voluntati nostrae replent ita cor nostrum leuant tales vapores & generant tantas & tales ideas & imaginationes, vt nos apud nos esse non sinant, nec cor in Deo fixum tenere. Vnde declaratur, quod dicit Seruator noster in Euangelio: *Attendite autem vobis, ne forte grauentur corda vestra crapula & ebrietate & curis huius vite.*

Quod non tantum de ebrietate vini, sed etiam rebus mundanis intelligitur. Sicut consonat illud Isaiae Prophetae: *Audi hoc pauperula & ebria non à vino.*

Ex corde non mortificato oritur obscura caligo, quae impedit & auferit ex anima nostra praesentiam Dei. Illudque est, quod dicit S. Apostolus Paulus: *Animalis autem homo non percipit ea, quae sunt Spiritus Dei.* Haec enim sunt valde subtilia, ipse vero valde implicitus materiae & crassus nimis, & ideo debet se expedire & subtiliorem reddere mortificatione.

Hinc poterit solui certum dubium, quid causa est, quamuis oratio sit partim tam suavis & sapida, orare enim est cum Deo communicare & tractare, cuius familiaritas & consuetudo nullam secum adfert amaritudinem aut tedium, sed summum gaudium & ieritiam: *Non enim habet amaritudinem conuersatio illius, nec tedium conuictus illius, sed ieritiam & gaudium:* partim etiam nobis tam utilis & necessaria, cur ea nobis est tam grauis, & quid causae est cur ad eam accedamus, cum tanta molestia, & tam pauci se dent orationi? S. Bonauentura ait: *Quasi ligati captuli ad stipitem, venienti animo cogimur esse seruati.*

Causa huius talis est. Oratio ex se non est difficilis, dispositio necessaria ad illam, quae est mortificatio, & quia hanc dispositionem non habemus, ideo tam grauis & difficilis nobis est oratio. Vt idem videre est in naturalibus, vbi difficultas non est in inducenda forma in materiam, sed in disponenda materia ad eandem.

Ad veritatem plenius indaganda considera idem in viridi ligno, quid non operae impendat ignis, vt ex ligno viriditate au-

ferat, quantus fumus exurgat, quanto tempore opus sit ad inducendam dispositionem, simulatque vero dispositum est, in instanti agnus, vt in domum suam ingreditur sine vlla difficultate. Idem accidit in re proposita: omnis difficultas est in auferenda viriditate passionum nostrarum, in mortificatione inordinatorum appetituum, & in diuulsionem rerum terrenarum: quo facto facile & sine vlla difficultate anima Deo se iungit, & delectatur eo familiariter vti & cum eo conferre.

Mortificatio facilius est oratio.

Quemque iuuat cum sui similibus rem habere & communicare: idem accidit homini mortificato, qui iam se spirituale & Deo similem mortificatione reddidit delectatur Deo familiariter vti & cum eo loqui similiter Deus nihil prius habet, quam cum eodem agere: *Delicia mea esse cum filiis hominum.* Quando vero quis steterit passionibus & appetitibus inordinatis, & vanis honoribus, affectibus, malis propensionibus, deliciis & voluptatibus motus, difficultatem sentit te agendo & conuersando cum Deo, id sane euenit, quod Deo multum dissimilis est, & iuuat cum agere cum sui similibus de rebus terrenis & caducis: *Facti sunt abominabiles sicut ea quae dilexerunt.*

Similitudo gignit amorem.

Prov. 8. 36

Mortificatio Deo similis.

Osc. 9. 10.

Dicere solitus erat quidam sanctorum

Simile.

Patrum: vt fieri nequit, vt quis in aqua turbida videat faciem aut quid aliud; sic etiam nemo, nisi corde purgato & sopito à terrenis affectibus, qui illud turbant & commouent vanis & inutilibus curis, poterit in oratione faciem Dei videre, nec Deus se illi videndum exhibebit: *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum vident.*

Matth. 5. 8.

Oratio spiritualis est visio diuinorum mysteriorum & operum, & sicut ad bene videndum oculis corporeis, opus est eisdem limpidos & claros habere; ita ad bene aspiciendum Dei opera, opus est cor esse purum. In haec verba ita D. Augustinus: *Deum videre vis? prius ergo cogita de corde mundando, & quicquid ibi vides, quod Deo displicet, tolles.*

Aqua turbida & oculi obscuro visum impediunt.

Aug. ser. 2. de ascensione Domini qui est 175. de tempore.

Abbas Isaac (vt refert Cassianus colat. 9. cap. 4.) idem comparatione exprimebat,

*Simile.**Pluma ma-
defacta aut
viscosa desi-
netur in ter-
ra.*

mebat, & dicebat in eo animam leui plu-
mæ similem esse, quæ non madefacta
vel mista cum alia re, sed pura & munda
ab omni viscositate, omni aeris impul-
su & minimo vento & agitatione à terra
sursum tendit & volat & per aera fertur:
sed si madefiat & misceatur cum aliqua
viscositate, retinetur deorsum, nec per-
mittitur alta petere, immo onus illud
eandem deprimat & lato coniungit: sic si
anima nostra munda & pura sit, statim in
Deum fertur & ei se iungit vento leui &
suavi considerationis & meditationis:
sin vero terrenis cupiditatibus adstricta
& addicta, & passionibus & inordinatis
affectibus onusta sit, ita deprimatur &
aggravatur, ut ad celestia se leuare non
permittatur, nec congrue orationi vsca-
re. Abbas Nilus dicebat, si Moyse veta-
batur ad rubum accedere, nisi calcæos
exuisset; quomodo ad Deum videndum
accedere, & cum eo agere vis plenus af-
fectuum & affectionum rerum mortua-
rum.

*Nilus Abbas
& Martyr de
oratione c. 3.
in bibliotheca
sancti. Patr.
tom. 3.**4. Reg. 3. 13.*

Inuenitur quarto libro Regum exem-
plum hanc pacem & tranquillitatem de-
clarans, quæ in affectibus & passionibus
tenenda est, ad commodius orationi vacan-
dum & agendum cum Deo. Narrat
sacra Scriptura, dum Rex Israel Ioram, &
Iosaphat Rex Iudæ, & Rex Idumæus ex-
peditionem pararet contra Regem Moa-
bitarum, & solitudinem peragrarent,
quod ceperint laborare aquæ penuria, &
totus exercitus siti cõtabuere; & omnes
simul consuluerint Prophetam Elizeum,
& dixerit ei Rex Israel, qui erat impius &
idololatra: Quid hoc est? quare congre-
gavit nos tres Reges hic Deus: ut nos
traderet Moabitis? Cui respondit Elizeus:
Quid mihi & tibi est? vade ad Prophetas
patris tui & matris tuæ, viuit Dominus
exercituum, in cuius conspectu sto, quod
si non vultum Iosaphat Regis Iudæ eru-
bescerem, non attendissem quidem te,
nec respexissem, nunc autem adducite
mihi psalten. Arguebat illum quidem ze-
lo & magno animo, repetens coram eius
peccata & idololatrias, tamen causa Iosaphat

pij & sancti Regis fecit ipsis pro-
ponere gratias, quas Deus ipsis illa die e-
rat exhibiturus, dans statim aquarum
abundantiam, & post victoriam de ini-
micis.

Quia tamen se illo animo & zelo, quæ-
uis sanctus, turbat & inquietum reddi-
derat; ut se componeret & inquietudi-
nem tolleretur, & sic responsum à Deo im-
petraret; iussit psalten adduci. Quo ad-
ducto, & quare cantu eius restituta, ce-
pit narrare mirabilia, quæ Deus ipsis erat
largiturus. Si necesse fuerit, velle, qui
sanctus erat, turbationem, quamvis bo-
nam & sanctam, auferret & tolleretur, ut
cum Deo ageret, & eius responsum ex-
pectaret; quid factu opus erit de turba-
tione & inquietudine non sancta nec bo-
na, sed imperfecta & praua?

Quantum ad secundum: orationem
videlicet medium est: ad mortificationem
parandam; fuisse satis de eo diximus tractatu
de oratione, & hic fructus est, quem
inde percipere debemus. Oratio, quæ so-
rorem & comitem non habet mortifica-
tionem, habetur à Sanctis suspecta; & id
quidem merito: ut enim adfero formam
quam volumus, inducendam, non suffi-
cit illud igne emolliri, si ictus malleorum
non addantur, ad eam formam dandam
quam intendimus: sic etiam non satis est
cor nostrum calore orationis & deuotio-
nis emolliri, nisi addatur malleus moti-
ficationis, exercendo animam & tollendo
prauas propensiones, & inducetes for-
mas & figuras necessariarum virtutum.
Et ideo suauitas orationis, & dulcedo
moris diuini necessaria est, ad tollendum
molestiam & difficultatem, quam moti-
ficatio secum fert, ad dandum nobis ani-
mum & vires suggerendas propriam vo-
luntatē abnegandi, & inclinationes pet-
uerfas superandas. Nec est in oratione
sibistendum, sed progrediendum, ut Deo
fauore perfectam passionum mortifica-
tionem impetremus, quæ tam nobis ne-
cessaria est, & nobis à Sanctis & sacris vo-
luminibus tam commendatur.

S. Augustinus in locū illum Genesios

Gen. 21. 7. Creuit igitur puer & ablactatus est: fecit quoque Abraham grande conuiuium in die ablactationis eius: quærit quid causæ sit, quod narret Scriptura natiuitatem Isaac filij tamdiu ante promissi, & expetiti, in quo omnes gentes terræ benedicerentur, & non fuit festus dies celebratus ipso natiuitatis tempore, & narret quod octauo die fuerit circumcisus, qui erat quasi dies baptismi solennis, & nec tunc quidem fuerit dies ipsi festus. Sed quando ablactatur & tollitur à matris yberibus, & vadit infans, eo quod ablectetur, dicit patrem tunc diem festum egisse, & epulum magnum parasse. Quid hoc sibi vult dicit Sanctus Doctör, sensum aliquem spiritualem piis eliciendum, ad tollendam dubium.

Gen. 21. 7. Spiritus enim sanctus hic indicare vult, tunc denuo gaudium & festum spirituale agendum, quando quis creuit in virum perfectum, & non est amplius ex illis, de quibus dicit Apostolus: *Tanquam paruulus in Christo lac vobis potum dedi, non escam.* Idemque nobis melius applicantes, ibi indicatur, gaudium & lætitiã Religionis, nec superioribus esse qui sunt patres spirituales, quando quis nascitur religioni in illam intrando, nec quando absoluto nouitiatu recipitur, sed quando vident illum ablactari, & desinere infantem esse, & non amplius cibis & crepundijs puerorum oblectari, & panem vna cum crusto edere, & se posse cum illo vt homine spirituali & mortificato agere.

Gen. 21. 7. Aliam præterea habet oratio connexionem & consanguinitatem particularem cum mortificatione, non enim solummodo est medium ad eandem acquirendam; sed ea ipsa in se est magna carnis mortificatio. Id enim Spiritus sanctus per Sapientem testatur: *Vigilia hominis in se faciet carnes.* Et alibi: *frequens meditatio carnis afflictio est.* Et idem sacra indicat pagina in lucta illa, quam Patriarcha Iacob habuit tota nocte cum Angelo, ex qua (vt narratur) mansit claudicans, Experientia etiam nos docet, eos, qui se

multum his mentalibus exercitijs dant, fieri debiles, pallidos & infirmos; hæc enim vt linia delinant & mortificant carnem, & consumunt vires & sanitatem. Inde apparet orationem multum conducere ad mortificationem.

CAPVT II.

In quo consistat mortificatio, & quam necessaria illa nobis sit.

VT ab ipsis fundamentis rem ordiamur, præsupponendum duas in anima esse partes principales; à Theologis dictas partem superiorem & partem inferiorem, & notioribus verbis Rationem & Appetitum sensitiuum. Et ante peccatum infelici innocentia & iustitiæ originalis statu, in quo Deus hominem creauit pars hæc inferior perfecte superiori subiiciebatur, appetitus videlicet rationi, vt pars ignobilior nobiliori & vt seruus naturalis Domino. *Fecit Deus hominem rectum.* Non creauit Deus hominem inordinatum, vt nunc est, sed tunc absque vlla difficultate vel contradictione, magna que cum facilitate & suauitate appetitus rationi morem gerebat, homoque Creatorem diligebat, & totum se eius seruitio mancipabat sine vlllo obstaculo aut impedimento. Tunc temporis appetitus tam erat subiectus rationi, vt nullus à carne motus nec tentatio oriri posset, nisi homo id libere expeteret. Non fuisset tunc tentatio ab ira, inuidia, gula, luxuria, nec aliqua praua concupiscentia, nisi deliberata voluntate id expetissemus. Sed que ratio per peccatum rebellis facta fuit Deo, etiam appetitus rationi se opposuit. *Non enim quod volo bonum, hoc facio, sed quod nolo malum, hoc ago,* dicit Apostolus Paulus. In appetitu sensitiuo, etiam te inuito, exurget in anima tua motus & affectus contrarij.

Præterea, si homo non peccasset, prout & paratū fuisset corpus ad exercendum quoduis opus, quod anima voluisset, & non

Appetitus in statu innocentia rationi obediens.

Eccel. 7. 30.

Post peccatum appetitus rebellis.

Ad Rom. 7. 19.

Sap. 9. 15.

Anima inobediens caro negat obedientiam.

Aug. libr. 1. contra aduersarium legis & Prophetarum. c. 14.

Beda.

Homo post peccatum spoliatus gratia & laesus in natura.

Miser status hominis lapsi.

& non sensisset vllum impedimentum, quod nunc fit. *Corpus, quod corrumpitur, aggrauat animam.* Corpus multis in rebus ad quas anima se sentit habilem & cupidam, est ei magno impedimento: quemadmodum dum insidemus equo duri passus & qui multa agitatione nos quatit, & sepe cespitat & nos fatigat, & quem sepe regere non possumus, expauescit umbra, & in via humi procumbit; eiusmodi nunc est corpus nostrum: quod proculdubio diuina vindictae & iudicio adscribendum, dicit enim S. Augustinus: *Hac est enim poena inobediens homini reddita in semetipso, ut ei vicissim non obediatur neque a semetipso.* Nam illa est punitio & iustitia, quam diuina Maiestas inobedientem hominem fieri iussit, ut sicut ipse Creatori & Domino suo obedire noluit; sic & ei non obediatur a carne & appetitu, sed in se sentiat continuum bellum & rebellionem.

Dicunt Theologi cum Beda, quod homo ob peccatum fuit spoliatus gratuitis & vulneratus in naturalibus. Non solum fuit spoliatus originali iustitia & gratia, & aliis donis supernaturalibus, quibus donatus erat, sed etiam laesus in naturalibus, intellectus enim obscuratus fuit ad diuina intelligendum, liberum arbitrium infirmatum, voluntas debilis ad bonum, appetitus factus robustus ad malum, memoria vaga, imaginatio tam inquietata, ut vix vnicam orationem stabili cogitatione recitare queamus, quin statim & vix id animaduertentes corpus nos impellat, & domo euolet, & per omnem mundum continue vagetur, sensus curiosi, caro immunda & ad malum prona. Denique natura nostra tam per peccatum fuit laesa & corrupta, ut non amplius incedat, ut solet, nec possit, quod antea poterat, nisi quod ipsa, quae ante peccatum Deum plus quam se diligebat, post peccatum se plus quam Deum diligit, & semper philantia quadam sibi sit obnoxia & cupida satisfaciendi propriae voluntati, prona ad obsequendum appetitui, & obediendum passionibus & desideriis, quamuis cum ratione & Deo pugnantibus,

Illud praeterea notandum, quod quauis per Baptismum tollitur peccatum originale, causa huius vitii; non tamen tollitur hoc dissidium & rebellio appetitus contra rationem & Deum, quam Theologi & Sancti nominant *Fornicem peccati.* Voluit Deus iusto suo iudicio & dispositione, ut nobis haec rebellis remaneret, ad superbiam nostram reprimendam, & ut esset eius vin dicta, & ut semper nos humiliarem, animaduertentes miseriam & vilitatem nostram. *Homo cum in honore esset, non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus. & similis factus est illis.* Deus creauit hominem in magno honore & dignitate, exornans eum multis donis & gratiis supernaturalibus. sed ipse nesciuit cognoscere nec gratus esse, & ideo meritis ut Deum cum iisdem omnibus exueret & redderetur similis bestiis, in se sentiens bestiale appetitus & concupiscentias, ut sic in se reuersus se noscat & humiliet, & superbiendi ansam non habeat. Quam nullam omnino habemus, si nos ipsos nosse possemus, sed bene multas ad nos humiliandum & erubescendum.

Secundo in hac materia praesupponendum alterum fundamentum principale, quod ex dicto sequitur: & est quod appetitus noster tam inordinatus & incopositus, caro nostra & sensualitas & *fornicem hic peccati*, de quibus dictum est, maximum est impedimentum ad progrediendum in via virtutum. Hoc est, quod vulgo dicimus, carnem esse maximum hostem, quem habemus, hinc enim omnes tentationes & ruinae nostrae nascuntur: ut in sua Canonica dicit Apostolus S. Iacobus: *Unde bellae & lites in vobis: nonne ex concupiscentiis vestris, quae militant in membris vestris?* Haec nostra sensualitas & concupiscentia, hic amor proprius & inordinatus, quem in nos ipsos habemus, causa est omnium bellorum, omnium peccatorum, defectuum, & imperfectionum, quibus exagitamur. Et ideo haec est omnium maxima difficultas, quae in via virtutis reperitur. Id & Philosophi Aristoteles naturali nouerant: nam Aristoteles dicebat

cebat omnem difficultatem, vt quis sit bonus & virtute præditus, in eo sitam esse, vt norit cogere & moderari voluptates & tristitias. Epictetus referebat totam Philosophiæ summam ad hæc duo breuia verba: *Sustine, & abstine*. Omnis siquidem virtutis difficultas, è duobus pender, videlicet, ex inuadendo & resistendo laboribus, & abstinendo voluptate & deliciis. Idque omnes re ipsa experimur, nemo enim peccat, nisi vt difficultatem aliquam fugiat, aut vt voluptate aliqua potiarur, aut quia illa non abstinere, vnus peccat amore & cupiditate bonorum temporalium: alter cupiditate & ambitione: alius vt fruatur carnali & sensuali voluptate: alius vero vt fugiat laborem & difficultatem satisfaciendi mandatis Dei & Ecclesiæ, quia sentit summam difficultatem in inimicos diligendo, & in ieiunando, vel in consistendo verecunda & occulta peccata.

Denique omnia peccata hinc nascuntur simul cum omnibus imperfectionibus & vitiis, quæ accurrunt in virtutum via, vt post dicitur.

Hinc facile intelligetur, in quo sita sit mortificatio, quæ versatur in ordinandis & moderandis passionibus, malis inclinationibus & amore proprio inordinato.

Sanctus Hieronymus in verba illa Redemptoris nostri: *Qui vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me*, dicit, quod ille abneget semetipsum, & tollat crucem suam, qui antea non erat honestus, & sit castus & honestus: qui antea non erat temperans, & sit valde abstinens: qui antea erat timidus & debilis, & sit fortis & constans. Hoc est, seipsum abnegare, alium fieri, quam antea erat. Et hinc est quod tam necessaria nobis sit mortificatio.

Addit Diuus Basilius: Aduerte quod ante dixerit: Abneget semetipsum, & statim addiderit, Et sequatur me. Nisi enim facias prius te alium abnegando &

propriæ voluntati renūciando, & mortificando malas inclinationes & appetitus; inuenies plurimas causas & impedimenta, quæ te impedient CHRISTVM sequi. Ante complananda mortificatione via; & hinc ponit pro fundamento eam, non tantum perfectionis, sed etiam vitæ Christianæ. Hæc illa Crux est, quæ nobis semper humeris gestanda, si velimus CHRISTVM sequi. *Semper mortificationem Iesu in corpore nostro circumferentes.*

Id quoque est, quod dicebat Iob: *Militia est vita, hominis super terram*. Vt enim dicit Apostolus Paulus: *Caro concupiscit aduersus Spiritum, Spiritus autem aduersus carnem. Hac enim sibi inuicem aduersantur, vt non quacumq; vultis, illa faciat.* Hi enim duo inimici sunt, & hæc est continua pugna, quam in nobis habemus. Ille, quin vincet & promptius carnem & appetitus subiugabit, erit optimus & fortissimus Christi miles.

Erideo dicunt sancti Patres & Ecclesiæ Doctores Gregorius & Ambrosius, hanc esse veram fortitudinem seruorum Dei, quæ non in robore & brachiis corporis, sed in animi virtute sita est, & in superanda carne & resistendo appetitui & concupiscentiæ, in contemnendis vitæ huius voluptatibus & deliciis, & in tolerandis laboribus & aduersitatibus occurrentibus. Et subiungunt plus esse se regere, & dominium sui passionum & sensuum habere, quam subiugare & regere alios. Cui concordat illud Sapientis: *Melior est patiens viro forti. Et qui dominatur animo suo, pugnat orbi.* Cuius rationem reddit Diuus Ambrosius, *Studijs mortificationis*

grauiores inimici sunt prauis moribus, quam hostes infesti. Et agens de magna dignitate, ad quam Ioseph eleuatus est, dicit maius fuisse, magisque fecisse se regendo & sui dominium habendo; in animo non consentiendo adulterio, quam regendo toto Aegypti regno. Similiter affirmat Sanctus Chrysostomus, plus fecisse Dauid se superando, & mortificando, & non vindicando iniuriam,

sibi

Mortificatio est militia hominis super terram.

2. Cor. 4. 10. Iob. 7. 1.

Ad Gal. 5.

17. Hostes semper sibi infesti caro & spiritus.

Greg. lib. 7. mo. ad e. 1.

Ambros. lib. 1. de offic. cap.

36.

Vera fortitudo in mortificatione consistit.

Prou. 16. 32.

Ambros. serm.

87. de Eliseo.

Studijs mortificationis

sunt bellatores, & victores

gloriosissimi.

Ambros. lib.

de Patriarcha.

Ioseph. c. 8.

Gen. 30. 7.

Chrysostomus de Dauid & Sante

tom. 1.

1. Reg. 14. 7. sibi à Saul illatam, quando illum poterat occidere in spelunca, quam superando Gigantem Goliath, & opima spolia ex hoste reportando, & dicit hæc spolia ab eo non fuisse deposita in terrena Hierusalem, sed in superna illa & cælesti. Et hic ei non occurrunt filia Israel eius encomia canentes, ut fiebat quãdo superarat Goliath, sed Angelorum exercitus illi applaudebat, & mirabatur eius fortitudinem & virtutem.

CAPVT III.

Nullum maius pœne genus, apud Deum reperiri, quam aliquem appetitui & desiderio suo tradi, ut illa sectetur.

VT tanto planius intelligatur necessitas mortificationis carnis nostræ & appetitus, & ut tanto audentius in hostem illum feramur, expedit nosse, quantum hic sit inimicus & aduersarius. Tantus est, ut sancti dicant, nullum inueniri maius punitionis genus, quo Deus iram suam magis prodat, quam tradendo peccatorem appetitui & desiderio suo, ut in manus seuorum carnificum. Ad quod probandum adferunt multa S. Scripturæ loca, ut illum Propheta: *Et non audiuit populus, vocem meam, & Israel non intendit mihi, admissi eos secundum desideria cordis eorum, ibunt in aduentionibus suis.* Et Apostolus Paulus ait, hanc esse punitionem, quam Deus immittebat superbis illis Philosophis propter arrogantiam eorum & fastum: *Qui cum cognouissent Deum, non sicut Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt, sed euauerunt in cogitationibus suis. Propter quod tradidit illis Deus in desideria cordis eorum, in immunditiam, ut contumelias afficiat corpora sua in semetipsis.* Pœna, quaa Deo afficiebantur, fuit, quod traderentur appetitui & desiderio suo, ut in manus crudelium tortorum. Bene hic notat S. Ambrosius, quod propter

hanc traditionem, de qua hic & multis alijs Scripturæ locis legimus, non intelligendum est, Deum excitare ad malum, aut in peccatum trahere, sed solum permittere hos appetitus & praua desideria, quæ in corde conceperant, in lucem prodire, & Satanæ auxilio eadem opere complere. Clare videre est, quanta pœna hoc sit, ex eo, quod sequitur. Gloriosus Apostolus Paulus, superbos illos Philosophos dicit hæc pœna affectos fuisse, & quomodo à seuo hoc inimico excepti fuerunt, cui eos Deus tradiderat. Dicit nec verbis exprimi potest, quo miseriarum deuenire: præcipitatio fuerunt in omne genus peccati, & non hic subterunt, donec in turpia, nefanda & abominanda scelera ruerent. *Tradidit illis Deus in passiones ignominie.* Hei vobis! quod tandem perducet vos inimicus vester, fera hæc & indomita bestia, si vos permittatur labi in manus eius.

S. Ambrosius ait: *Qui dominari uolunt cupiditatibus, is quasi equus rapitur in manus, uoluitur, obicitur, lanietur, affigitur.* Vultis, dicam vobis, quomodo uolubicum ager, & quo vos ducer? Ve equus furiosus, qui frenum non audit, & scellum ex vna palude in aliam abripit, & ex vna salebrosa via in aliam, donec cum eo se præcipitem agat: eodem modo agit, tecum appetitus, nisi illū domes & mortifices, & ei imperes. Abripiet te de peccato in peccatum, de vitio in vitium, & non subsistet, donec te præcipitet in grauissima peccata, & te secum deiciat in profundum inferni. Ideo bene monet Ecclesiasticus: *Post concupiscentias tuas non te & à voluntate tua auertere.* Caue ne te tranuersum agant male inclinationes & appetitus, caue propriam voluntatem, quia *Si præstes anima tua concupiscentias eius, faciet te in gaudium inimicis tuis: & eris ipsis in risum & improperium.* Numquam maiori gaudio afficiuntur inimici nostri diaboli, nisi dum nos vident traditos appetitui ac passioni nostræ, quia eo miseriarum hæc nos perducunt, quo vel totus infernus non posset, etiam

Gravissima Dei puntio est hominem tradi suismet desiderijs.

Psal 80. 12.

Et non intendit mihi, admissi eos secundum desideria cordis eorum, ibunt in aduentionibus suis.

Ad Rom. 1. 12. & 24.

Crudeles tortores, & carifices sunt praua desideria.
Ambros.

vires eius omnes coalescerent. Hinc est, quod tam instanter Sapiens à Deo petebat, ne tale supplicium aut pœnæ genus ei immitteret: *Domine Pater & Deus vita mea, aufer à me ventris concupiscentias, & concubitus concupiscentia ne apprehendant me, & anima irreuerenti & infrunita ne tradas me.* Iure dicunt Sancti nullum esse euentius iræ diuinæ signum, quam peccatorem permitti ire post concupiscentias suas & saporem palati sui, sequentē appetitus & desideria sua. Dum medicus permittit, vt ægrotus comedat & bibat, quodcunque desiderat, signum est mortis, & desperat de eius salute. Idem Deus cum peccatore agit, quando eadem valde irascitur: permittit illum agere, quodcunque accidit illi. Et aliud ei petere aut agere, quam quod ipsi noxium & mortem adfert. Hinc facile erit intelligere infelicem & periculosam conditionem eorum, quibus nihil prius aut felicius est quam voluntati vbique obsequi.

CAPVT IV.

De sancto sui ipsius odio, & spiritu mortificationis & pœnitentiæ, quæ inde procedunt.

Si exacte examinentur, quæ ante à nobis dicta sunt, sufficient sane, ad gignendum in nobis Sanctum illud odium & horrorem, quæ Christus Redemptor tam in Euangelio commendat, quod sine eo, vt erit, non possumus esse discipuli.

Quid ergo aliud ad eo perueniendum nobis est necessarium, quam exploratum habere, corpus hoc nostrum infensissimum nobis esse hostem? Capitalis hostis est, maximus proditor, cui nihil tam est votis, quam ad mortem, imo mortem æternam compellere eum, à quo sustentatur, & prouidetur ei de necessariis. Qui ad fruendum minima voluptate, nihil

Rodriguez exercit. pars 2.

pensi habet Deum offendere, & animam in infernum perpetuo deturbare. Si alicui diceretur. Esto certus vnū ex familiā tua & qui tecum edit & bibit, prodicionem parare, vt te interficiat; quam timeret. Et si præterea eidem diceretur, esto certus adhæc, odium esse plus quam vatianum & inimicitias tantas, quod contra te habet, vt mortem nihili faciat, si possit te occidere: iam scit ille statim se captum & occisum iri, & tamen exponit periculo vitam suam, vt alterū vita spoliaret. Quantum homo hic ad cubitum se componens, edens, aut aliud faciens, omni hora timeret & salutem inuigilaret, ne sicarius ille veniret, & pugione illum perfoederet, & vita priuaret. Et si possetprehendere quifnam ille esset, quanto illum odio persequeretur, & quam seuerè in illum animaduertret? Hostis hic corpus nostrum est, quod comedit, bibit & dormit nobiscum, & præclare nouit, si nocet animæ, sibi idem damno esse: & si animam in infernum detrudat, se etiam post sequi debere, & tamen, vt appetitui suo satisfaciat, omnia pessumdat & flocci pendit. Animaduert te, an non æquum sit illud abhorrere. Quoties vos in ferno addixit hic vester inimicus? Quoties vos fecit offendere infinitam illam bonitatem? Quanta bona spiritualia vobis eripuit? Quoties salutem vestram singulis horis periculo exponit? Quis ergo non indignabitur, & iram sanctam concipiet in eum, qui tantum mali ipsi intulit, tantis bonis eum exiit, & in singula momenta tantis periculis illum exponit? Si horremus diabolum, & ducimus capitalem hostem ob damnum & bellum, quod nobis infert; maior hostis est caro, quia infestius & magis continuum nobis bellum infert, & parum aut nihil possent dæmones, nisi eum ipsis starent caro & sensualitas, & iisdem nos impugnant.

Hinc erat, quod Sancti seipso tantoto odio & horrore persequerentur, & inde Spiritus ille magnus mortificationis & pœnitentiæ in iis oriebat, vt hunc

b inimi-

Corpus nostrum est anima hostis, proditor, & infidator.

Strages anima per corpus non rare edita.

SS. Patres sancto sui ipsius odio flagrant.

inimicum suum vlciferentur, subiugarent & subiicerent: Hinc tanto timore aliquid corpori indulgebant, & laute habebant, sibi enim persuadebant id esse opem ferre & arma inimico suggerere, vt viribus partis ipsos postea male haberet:

August. lib. seu exhortatum de salutarib. monitiis. c. 3.

Corpus subiugendum, ne recalcitret. Prou. 29. 22.

SS. Viri laboribus corpus alterant. Palladius.

Hist. Eccl. p. 2. lib. 6. c. 2. Corpus vexandum, vt pote quod non vexat.

Bernardus.

Demon per corpus nos tentat.

S. Augustinus ait: *Ne praebeamus vires illicitas corpori nostro, ne committat bellum aduersus spiritum nostrum: sed in hoc toti simus, vt hoc castigemus & mortificemus, ne magis contra nos exurgat. Vt enim dicit Sapiens: Qui delicato à pueritia nutrit seruum suum; postea sentiet illum rebellē; Erant sancti illi monachi in sancto hoc exercitio valde solliciti & attentī, nihil prius habentes, quam vt mortificarent & miauerent huius hostis vires: sic vt, quando alia media non sufficiebant, ad domandum & subiiciendum corpus, vtebantur corporalibus & grauib. laboribus. Vt narrat Palladius de quodam monacho, cui multum erant infestae, vanae & superbæ cogitationes, quas à se repellere non poterat; sumpsit sportam, qua magnum lapidum aceruum ex vna parte in aliam transportauit. Quærebatur ab eo, quod ageret? Respondit: *vexo eum qui me vexat, & vlcisor inimicum meum.**

Idem, de sancto Macasio in eius vita refertur: & de sancto Dorotheo legitur, quod multis & duris pœnitentiis affixerit corpus, & videns illum quidam laboribus, obrutum petebat, cur tam vexaret corpus, cui respondit, quia hic me occidit.

Sanctus Bernardus odio & sancto furore in corpus plenus, vt inimicum capitalem aiebat: *Exurgat Deus, cadat armatus iste, cadat & conteratur inimicus homo, contēptor Dei, amator sui, amicus mundi, seruus diaboli. Quid tibi videtur. Certe si recte sentis mecum, dices: Reus est mortis, crucifigatur, crucifigatur.*

Huiusmodi sane animo & generositate mortificanda nobis est caro, & subiuganda, vt se non plus leuet, & secum spiritum & rationem abiiciat, hoc enim hoc debellato, etiam de diabolo debella-

tum erit. Vt enim diaboli nos impugnant & mediante carne nos superare nituntur, sic & nobis cum diabolis dimicandum mortificatione, & contradictione carnis.

Id recte animaduertit S. Augustinus in verba illa gloriosi Apostoli Pauli: *Ego igitur sis curro, non quasi in incertum sic pugno, ut non quasi aerem verberans, sed castigo corpus meum, & in seruitutem redigo.* Non pugno cum diabolo, vt qui aerem verberat, & cum phantasmate pugnat, quod gladio aggreditur, hoc enim frustra laborare est: sed castigo & mortifico carnem meam, & laboro illam subiugere. Ibi Sanctus dicit: *Castiga corpus tuum, & diabolum vinces, hoc enim modo Paulus aduersus illum docuit nobis esse pugnandum.* Dum Tribunus militum limitaneus eum Maurum vadit ad pugnam, ineludit Maurum captum carceri, vt in illum non insurgat & inimicis opem non ferat. Idem & nobis vsui esse debet subiugantes & mortificantes carnem, vt ad inimicos non transfugiat.

CAPVT V.

Vtilitatem & perfectionem nostram in mortificatione sitam esse.

Hinc dicebant Sancti & Magistri vltra spiritualis omne commodum & perfectionem nostram sitam esse in mortificatione. S. Hieronymus inquit: *Tantum proficies, quantum tibi ipsi vim intuleris.* Et in illud Iob: *Ne inuenitur in terra suauiter viuentium,* dicit verum timorem & perfectam sapientiam non reperiri in terra viuentium secundum voluntatem. Vt de terra, quæ colitur, dicitur, quando producere permittitur, quæ vult quæ sunt cardui & spinæ quod gaudet & quiescet, sed dum cogitur proferre triticum aut simile granum, dicitur laborare: sic est in terra cordis nostri, dum quis viuunt secundum desideria & appetitus,

tus, dicimus illum exultare & suaviter vivere.

In hac ergo terra, vt dicit sanctus Hieronymus, non inuenitur vera sapientia: est in terra eorum qui laborant & mortificant, & abnegant appetitus suos. Hac regula & mensura metiuntur sancti virtutem, & vniuscuiusque spirituales profectum.

Si videre velis, quantum in virtute profeceris, attende quantum te ipsum mortificaueris, quam superaris & domueris passiones & prauas inclinationes quid humilitatis & patientiæ acquisieris: si affectio ad res mundanas carnem & sanguinem tibi interierit, & hic videbis, an quid profeceris nec ne: non in eo, si magnum solamen est iustum habeas in oratione. Sic legimus de beato patre nostro, quod pluri faciebat mortificationem quam orationem, & illa profectum cuiusque metiebatur. Et dum Patri nostro Francisco de Borsâ, commendabatur aliquis vt sanctus & perfectus, dicebat: Talis est, si mortificatus sit.

Ludouicus Blosius dicit seruum Dei mortificatum similem esse racemo maturo, molli & suauis gustu: non mortificationem verosimilem racemo labruscæ duro, amaro & nullus gustus, vt dicit Prophetâ Isaias: *Expectaui vt faceret vinas, & facit labruscas.* Hoc discrimen est inter filios Dei & filios huius mundi, quod hi regantur appetitu sensuali, nec cura sit his mortificatio. *Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitis & concupiscentiis.* CHRISTI autem filii nihil tam curæ, quam mortificare & crucifigere affectus, & appetitus, & eidem non reguntur, sed spiritu & ratione.

Verum quidem est perfectionem nostram essentialiter in mortificatione, sed charitate & amore DEI consistere, & eo quis perfectior, quo magis Deo per charitatem vnitur: Sed vt Lapis detentus loco alto, sublatis impedimentis, quæ illum detineat contra naturæ pro-

pensionem, statim deorsum ad centrum, locum naturalem fertur; sic anima nostra substantia spiritualis & à Deo creata inordinati appetitus & prauæ inclinationis sublatis impedimentis, quæ eam rebus mundatis affixam tenent, statim Dei auxilio ad Deum centrum, & finem deferretur, eique per charitatem coniungitur.

Hinc recte D. Augustinus: *Ponderibus suis aguntur omnia, & loca sua petunt, leuia sursum & graua deorsum.* Aer enim & ignis superiora, terra & aqua inferiora petunt. Et sicut naturalia ratione proprii ponderis mouentur; sic etiam creaturæ rationales secundum amorem in iis dominantem. Hic enim pondus eorum est, hinc si in nobis dominatur amor rerum temporalium, ambitio, desiderium honoris, & voluntatem propriam perficendi, & commoditatis nostris obsequendi, motus & desideria nostræ erunt sensualia & terrena. Sed si mortificatione extinctus sit sensualium amor, dominabitur nobis Creatoris amor, & hic pondus nostrum erit, & cor nostrum maiore leuitate ad Deum quam lapis ad centrum ferretur. *Fecisti nos Domine ad te, & in quietum est cor nostrum, donec requiescat in te.*

August. 1. 17. Conf. 1. c. 9.

Amor anime nostra pondus.

August. 5. 1. Conf. 1. c. 1.

Hinc est, quod Sancti perfectionem nostram, & perfectionem mensura mortificationis metiantur; quo enim quis magis est mortificatus, eo maiorem Dei amorem & perfectionem habet.

Super illud Psalmi 41. *Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus,* dicit sanctus Augustinus: *Ceruus Serpentes necat, & post serpentium interemptionem maiori siti inardescit, peremptis serpentibus ad fontes acrius currit.* Quod proposito recte conuenit. Scire vis, quid causæ sit, quod non multa siti & desiderio perfectionis, & amore Dei tenearis, causa est, quod, vt ceruus serpentes non interimas. *Serpentes vitia tua sunt, consume serpentes iniquitatis, tunc amplius desiderabis fontem veritatis.*

August. 17. 4. 11.

Ceruus enectus serpentibus fontem, & homo mortificatus vitia tua sunt, consume serpentes iniquitatis, tunc amplius desiderabis fontem veritatis.

Statim amabit anima vestra Deum, vt ceruus fontes aquarum. Sic vt quantum progredieris in mortificatione, tantum creiscat perfectio & amor Dei. Alibi idem dicit: *Augmentum charitatis, diminutio cupiditatis: Perfectio nulla cupiditas.* Vt enim aurum purius & perfectius fit, quo magis consumuntur & destruuntur feces, quas habet; sic & amor Dei fit perfectior & auctior, quo amor inordinatus nostri ipsius & rerum temporalium magis minuitur, & amore hoc consumpto & extincto, amor Dei omnis perfectus & purus erit.

August. lib. 23. 99. 36. Mortificatus homo est animum defaciatum.

Cassian. lib. 5. de Renuntiant. c. 26.

Refert Cassianus de Abbate Iohanne, quem iam in extremo vitæ discipuli circumsteterunt, vt filij solent ea hora patrem, & instanter ab eo petierunt, vt aliquid in medium ad eorum consolationem & spirituale commodum adferret: vt memoriale aliquod mandatum, velut hereditarium legatum relinqueret, per quod possent ad perfectionis culmen præcepti compendio facilius peruenire. Ingemiscens ille: *Nunquam (ait) meam feci voluntatem, nec quemquam docui, quod prius ipse non feci.*

CAPVT VI.

Religiosis & iis præcipue, qui cum proximo agunt, magis necessariam esse mortificationem.

Mortificatio religiosi peculiaris est.

EXercitium hoc mortificationis seruus Dei omnibus proprium & necessarium est, vt quotidie magis magisque voluntati Dei sese accommodent: sed specialiter religiosi peculiare est. Ob hoc enim relinquimus mundum, & intramus religionem hocque est quod ait S. Benedictus. id demum religiosum esse, corrigere & mutare mores. Eiusque Religiosi in professione, quam edunt, sic dicunt: *Promitto conuersionem morum meorum.* Hoc in Religione profitemur, idque mortificatione faciendum, exuentes veterem hominem,

S. Benedictus.

& induentes nouum, vt ait D. Paulus: *Spoliantes vos veterem hominem cum artibus suis, & induentes nouum.* Sicque mornebat D. Bernardus intrantes Religionem: *Attendite, solus spiritus hic intrare debet, corpus vero foris manere.* Indicans in religione non agendum de corpore delicate habendo, nec de appetitu & inclinationi obsequendo, sed omnem curam animæ & spiritui impendendam, secundum Apostoli dictum: *Spiritu ambulare, & desideria carnis non persequi.* Hoc est spiritu ambulare, tam à seruis Dei expeditum & commendatum, viuere secundum meliorem nostri partem, qui est spiritus & ratio, & non secundum inferiorem, quæ est caro & sensualitas. Dicit Cassianus fuisse commune decretum & traditionem veterum Patrum, multisque experientis confirmatum, neminem multum posse proficere & durare in religione, nisi in hoc totus esset, vt propriam voluntatem & appetitum mortificaret, hæc enim religioni multum aduersatur. Multis enim experientis edocuit tradunt eum in cœnobio diutius perdurare non posse, qui prius voluntates suas non didicerit superare.

Quamuis id omnibus religiosis conueniat, tamen maxime iis qui cum proximis agunt. S. Chrysostomus docet, mortificationem passionum maxime iis esse necessariam, qui ad adiuuandum proximos in media plebe versantur: hic enim fere istæ (sic enim passiones nominat) plus nutrimenti habent ob occasiones, quæ ibi se offerunt Miles non vadens in castra debilitatem suam occultat, sed dum ibi est, ostendit quis sit. Similiter dicit Chrysostomus, qui manet in angulo, dissimulat defectus, sed cui cum mundo dimicandum, & eius spectaculum esse debet, huic maxima virtus & mortificatio necessaria est.

Præterea, vt vincamus, quibuscumque agimus necesse est iis nos accommodare, & eorum conditioni seruire, quantum fieri potest, secundum illud Diui Pauli: *Omnibus omnia factus sum, vt omnes facerem*

facerem saluos. Hincque videre est, quam necessaria sit mortificatio. Dicunt Philosophi illam partem oculi, in quam species colorum recipiuntur & visio formatur, nullum habere colorem, idque sic necessarium fuisse, vt omnes in se species colorum recipere possent, & omnes videre vt sunt: Si enim aliquis ibi color esset, non posse recipere aliam quam quem habebat, *intus enim existens prohibet extraneum*. Si viridis esset, omnia visiva viridia forent, vt experientia docet, dum per viride vitrum videmus: & si colorata esset, omnia huiusmodi viderentur. Sic etiam necessarium est, vt propriam conditionem exuas, & passiones tuas mortifices, & tibi ipsi imperes, & capax sis conditionis alienæ, & sic omnibus te accommodare queas, vt omnes iustificas, vt faciebat S. Paulus: Non est spiritus religionis & perfectionis, velle omnes alligare conditioni & humori tuo, & vt tibi cholericus, & tibi flegmatico resistat cholericus, & multo minus, si solum tibi cum concubiis bene sit. Nunquid magnum infortunium instat tibi, si solum vnicum colorem posses videre? maior est infelicitas voluntatem tam breuem & tam male dispositam habere, vt solum propendat ad homines suæ nationis & conditionis. Charitas omnia complectitur, amat enim proximum propter & per Deum, & sic nullum facit discrimen inter Barbarum, Scytham, aut quemuis alium. *Vbi non est Gentilis & Iudæus, & circumcisio & præputium, Barbarus & Scythæ, seruus & liber, sed omnia & in omnibus Christus*. Omnes in visceribus habere volebat, omnes siquidem considerat vt filios Dei & fratres Christi. Hinc videre est, quam necessaria sit mortificatio.

Ad conseruandam præterea vniõnem & charitatem fraternam, quam tam commendat Christus, vt per hanc cognoscatur esse eius discipuli, mortificatio quoque necessaria est. Nihil enim magis hanc vniõnem & charitatem fraternam dissoluit, quam sibi studere, & commodo, vti-

litati, honori & æstimationi suæ consultum velle. Quisque se consulat, & videbit, quotiescunque charitatis limites excedit, id fieri, quod aliquid sibi cupiat, vel vt non amittat, vel vt alteri non cedat. Mortificatio hæc omnia aufert, & viam charitati sternit, quæ non querit quæ sua sunt. Et idcirco dicit S. Ambrosius. *Si quis vult placere omnibus per omnia, querat non quod sibi vtile est, sed quod multis, sicut quærebatur & Paulus, qui nos monet idem: Non quæ sua sunt singuli considerantes, sed ea quæ aliorum.*

Ambr. lib. 3.
officior. c. 3.
1. Ad Cor. 13.
5.
1. Ad Corint.
10. 33.
Ad Philip.
2. 4.

CAPVT VII.

Duo modi mortificationis & pœnitentia, & qua ratione vterg² à societate vsurpatus.

Augustinus in illa verba San. Matthæi: *A diebus autem Ioannis Baptistæ regnum cælorum vim partitur, & violenti rapiunt illud*: sic dicit: Duo sunt abstinentiæ & crucis genera, vnum corporale, aliud spirituale. Nam duo sunt pœnitentiæ & mortificationis modi, vnum corporalis, quo castigatur & affligitur corpus, quem vocamus pœnitentiam exteriorem. cuiusmodi sunt disciplina, ieiunia, cilicium, incommodi lecti, cibus frugalis, austerus vestitus & similia, quæ corpus domant & voluptates & delicias ei subtrahunt. Alter inuenitur modus mortificationis & pœnitentiæ spiritualis: priori multo melior & excellentior. Alterum genus est pretiosius & sublimius scilicet regere motus animi, litigare quotidie cum vitiis suis, increpare se quadam censura austeritatis & virtutis, & rixam quodammodo cum homine interiore conferere: ait D. Augustin. Nam motus suos regere, dimicare quotidie cum vitiis & prauis inclinationibus, abnegare propriam voluntatem, proprio iudicio renunciare, vincere iram, opprimere impatientiam, refrænare gulam, oculos, lin-

August. ser.
20. de Sancti & primo
de S. Ioh. Baptistâ.
Matth. 11.
12.

quam & omnes sensus, hoc tandem sublimius est mortificationis genus. *Hæc enim qui facit prarupto passionis muro violenter ad cælorum regna conscendit.* Et hi sunt strenui & fortes, qui regnum cælorum rapiunt. Ideoque interior hæc & spiritalis mortificatio priore excellentior est. Domare enim & calcare honores & æstimationem plus est quam affligere carnem, & uti disciplinis & cilicio. Sicutque pœnitentia hæc excellentior est & preciosior, sic etiam est difficilior & maioris laboris, & quod preciosius, maioris est precij. Hæc etiam docent S. Gregorius multis locis, & S. Dorotheus & alij sancti.

Gregor. li. 32. moral. ca. 17. & lib. 6. c. 15. & super li. 1. Reg. 1. c. 2. Dorothei. ser. 1. Cap. 1. exa. §. 6. & 6. part. constit. c. 2. §. 15. & 16.

Duobus his pœnitentiæ generibus vitatur Societas Iesu. Quod ad prius attinet, quamvis B. Pater noster regulis certas & fixas pœnitentias non statuerit, ad quas Socij obligarentur; sed voluerit viuendi modum exteriorem esse communem, ob iustas certas rationes, tamen bonam rationem reliquit, ut infra dicemus.

Multis & iustis de causis statuit & ordinauit Pater noster, ut viuendi modus exterior in Societate foret communis, media enim ad finem suum proportionata esse debent, & quia finis Societatis non tam est proprio profectui invigilare, quam saluti & profectui proximorum; valde necessarium nos habitu cum honestis Sacerdotibus communi uti, ut facilius ad omne genus hominum nobis aditus pateret, ideoque cum religiosissimis cum sacerdotibus sacerdotibus, & cum laicis habitus non multum discrepat à clericis laicis. Præterea Societas instituta fuit tempore Lutheri, quando hæretici religiosos & eorum habitus abominabantur, & ut ad eos accessus esset, ad disputandum & eos conuincendum, (quod proprie institutum nostrum est) necessario habitus ab aliis sacerdotibus non differens nobis assumendus erat, alioqui horrorem de nobis habuissent, antequam cum illis ageretur, eamque ob causam v-

Societas Iesu tempore Lutheri instituta.

Qualis habitus assumendus sit.

num medium principale impeditum fuisset ad finem necessarium, ob quem Societas instituta erat. Insuper si habitus asperius uisus fuisset, fortasse quis alius peccata nos accedere ausus non esset, cogitans nos etiam asperere & austere cum illo acturos. Sit ergo habitus communis ab omnibus receptus, ut sic facilius ad omne genus homines nobis accessus pandatur, & nullus horreat nobiscum agere.

Et ideo uoluit Pater noster, ut etiam in habitu nos redderemus omnia omnibus, ut ea ratione omnes lucrifaceremus imitantes & hic exemplum Christi Redemptoris nostri, qui teste D. Augustino & S. Thoma, ut accommodaret se confortio & conuersationi hominum, eorumque utilitati seruiret, exteriorem mediocritatem potius elegit, quam austeritatem & asperitatem Baptistæ.

Quantum ad alias exteriores pœnitentias; quamuis eas regula non determinauit, tamen regulam uiuam statuit, qui est Superior, qui cuique decernit, quod conuenit. Pater noster dicit, quod hæc sumi possunt duobus modis uel eas quas quisque per se elegerit, ad plus in spiritu proficiendum, tamen Superioris approbatione, aut quando ad eundem finem ad eam obligat. Hoc magis iudicabat de Societatis re esse, quam id regula determinare. Partim quia regula mortua non poterat esse omnibus æqualis, & quia omnes non eadem vires ad has pœnitentias habent. Et si id omnibus fuisset commune, ille qui ferendo non fuisset solati expertus uixisset, eo quod alios assequi non potuisset. Ut enim omnibus ægrotis non eadem medicina, nec idem regimen conueniens est; sic etiam non eadem omnibus conueniunt pœnitentiæ.

Aliter enim cum iuue, aliter cum senes, aliter cum morbo, aliter cum sano agendum: aliter cum innoxio, aliter cum formato, ut de uulneribus dicitur.

Hinc est, quod Sanctus Augustinus & S. Basil.

Œ Basilius aiunt, non esse mirandũ, quod cũ omnib. non eodem modo in religione agatur, & quod vnus plus pœnitentiæ faciat quam alius, æqualitas enim hic maxima esset inæqualitas. Hæcque aduersitas & differentia non tantum accommodata est diuersis personis; sed & eidem diuerso tempore & oportunitate, aliqua enim pœnitentiæ conuenit tempore tentationis & ariditatis, alia tempore pacis & deuotionis, alia ad conseruandam, alia ad recuperandam eandem amissam. Ideo Pater noster noluit taxationem certam & determinatam pœnitentiæ exteriorum omnibus statuere, sed id totum Superiori statuendum reliquit, qui medicus est spiritualis, vt secundum vires & necessitatem cuiuslibet decerneret, & vni plus, alteri minus concederet. Quod cõuenit cum regula illa, quam Angelus Dei nomine declarauit S. Pachomio. In qua mandauit, vt Superior hoc modo pœnitentiæ daret, quas quisq; religiosus implere teneretur.

Quia ergo Societas certas & statutas pœnitentiæ non habet, vt plerique alij ordines, non ideo fit, quod Societas hæc corporales pœnitentiæ non habeat, & quod ibi non magni fiant, nec in ueneratione sint illæ, quas alij Ordines secundum institutum suum sancte obseruant, quarum varietate exornatur Ecclesia; sed quia iudicabat magis instituto nostro conuenire, & proposito finique magis quadrare, & antiquæ Patrum doctrinæ magis respondere, relinquere earundem dispositionem, & modum prudentiæ & caritati superioris. Quod non solum non est causa, vt minus fiat pœnitentiæ, sed potius vt plus, & vt illa maiore deuotione, & meliore voluntate suscipiatur.

Hincque videre est plus pœnitentiæ Dei bonitate & misericordia in Societate fieri & exerceri, quam regula statueret potuisset Faxit Deus, vt seruo iste procedat, & spiritus tam bonus & sanctus, & tam frequens in Ecclesia Dei; vt opus potius sit frenum contrahere quam

calcaribus vri, vt hætenus Deo auspice re ipsa repertum est.

Secundum pœnitentiæ genus est mortificatio passionum & proprii inordinati amoris, quod Societas præcipue amplectitur.

Et hæc altera iusta causa, ob quam Paternoster certas & statutas pœnitentiæ regula determinare noluit, volebat enim vt oculos in interiorem passionum & appetituum mortificationem dirigeremus, & hæc præcipua nostra esset pœnitentiæ, eo quod hæc, vt ante dictum, præciosior & excellentior sit. Dõm. Pater noster in statutis & regulis multa magnæ perfectionis, ad quæ necessaria magna mortificatio & abnegatio sui ipsius; & vult præcipuum studium nostrum poni in hæc abnegatione & continua mortificatione, & incremento verarum & solidarum virtutum, & omni perfectione. Poterat quidem iure timere, si certas & determinatas statuisset pœnitentiæ, & apud se dicere: Si ipsis relinquo certas & ordinariâs pœnitentiæ, non vellem ipsis occasionem dare ibi subsistendi, & iisdem contentus esse, dicentes: Tam ex regula obligor tot ieiuniis, tot ciliciis & disciplinis, hoc mihi sufficit: Et sic præcipuum omittant & quod magis ad rem facit, quæ est mortificatio passionum & exercitium verarum & solidarum virtutum.

Ideoque fundamenti loco noluit tradere nisi virtutem & mortificationem interiorem. Voluit vitam nostram exteriori esse communem, vt interior magis singularis & excellentior esset, ornata solidis virtutibus, & magna mortificatione, hocque trahi ratione & tam excellenter, vt in exteriori redundet, & probet nos esse Religiosos. Hæcque res nobis magis necessaria quam aliis Religiosis, ipsi enim habitu ab aliis distinguuntur, vt vitæ austeritas ipsis gratiam apud populum conciliat, quæ instituto nostro non conueniet. Et hinc interiori suppleendum, & tanta reperienda humilitas & modestia, charitas, animarum zelus,

& tan-

& tanta cum Deo familiaritas, vt quicumque, qui nobiscum agit & nos aspiciat, dicat: Hic vero est Religiosus Societatis Iesu: *Isti sunt semen, cui benedicit Dominus.*

Esa. 61. 9.

Interior mortificatio maxime necessaria.

Maximum ideo, in quod oculorum acies nobis figenda est ei, cuius exercitium maxime vrgendum, est interior hæc mortificatio, & quacunq; die ab ea cessabimus, certo nobis persuasum esse debet, nos non viuere, vt Religiosos Societatis. Et poenitentia illa exterior, qua vrimur, assumenda vt medium, vt ad hanc perueniatur, & vir ille vere Apostolicus Pater noster Franciscus Xaverius bene docebat, & est doctrina Sanctæ Bonauenturæ.

Francis. Xaver. li. 6. vita sua c. 7.

Bonau. li. 1. de profectu Religiosorum cap. 4.

Hinc erit intelligere, quæ causa sit, quod toties audiatur, & diuina bonitate reipsa proberetur, Societatem magna suauitate agere & procedere. Suauitas hæc in Societate non est, eo quod in ea non sint res arduæ, & quod superiores teneantur admittere quodcunque volumus: Sic enim Religio non esset. Multa ardua & difficilia in Societate sunt, vt iam dicitur. Sed suauitas hæc in eo sita est, quod omnes ibi mortificationi & veræ sui abnegationi studere, omnes indifferentes & resignati in omni re, quam superiores iubent, esse debent. Hæc bona dispositio, indifferentia & resignatio, quæ ibi est, causa est magnæ suauitatis, quæ in Societate reperitur, tam in regimine & iussu Superiorum, quam obedientia subditarum, omnes enim in potestate Superiorum sunt, vt pars luti in manu figuli, vt ex ea fingat quod vult. Et hoc fuit artificium & mirabile propositum B. Patris nostri à Spiritu sancto directum tam mortificationi huic & sui ipsius abnegationi insistendi. Quasi dicere voluisset: In Societate sunt ardua & difficilia, & vt quisque ad ea exequenda promptus, & dispositus sit, & vt Superiores non timeant nec vereantur illa iubere, ponimus ipsis pro fundamento mortificationem, & sui ipsius resignationem; Ideoque omnes intelligant, se debere

Multa ardua & difficilia sunt in Societate.

Bona dispositio causa est magnæ suauitatis.

esse tam indifferentes, & resignantes in Superiorum manus, vt de se ipsis stantur, quod volent, vt lutum est in manu figuli, & pannus in manu factoris, qui de eo agit vt vult, partem manicis, partem dorso, partem ventri, partem collo, partem simbriæ accommodat, & tam vni quam alteridem pannus est, & tam bonum est lutum, ex quo vasa mensæ, & ex quo culinæ finguntur, totum enim ex eadem massa sumptum est, teste Apostolo Paulo. Sic omnes erunt comilitones & coæui in Societate, & forsitan ille qui docebat initia Grammatices tam aptus erat, quam qui arces & Theologiam, & tamen non queritur lutum nec pannus: *Quid me fecisti sic*: Sicque causa & radix suauitatis, quæ in Societate est, in re sita est, & quod valde mortificatus, indifferens & resignatus sis in omnibus, & quod nulla in te nec resistentia, nec contradictio reperiat, nec interior, nec exterior quodcunque iubent Superiores. Et si facilitatem & suauitatem hanc in obediendo ex iis quæ occurrunt minime sentis, non superiores culpa, nec desis conquerere, sed de te potius vt non disposito nec mortificato vt conueniebat. Superior facit, quod sui muneris est, & credit te Religiosum esse, & vt talem mortificatum, & indifferentem ad omnia, nec opus esse tuam consulere voluntatem, & te bene dispositum querere, semper enim dispositus esse debebas & paratus ad omnia, quæ obedientia iuberet.

Imo potius superior magno te honore afficit, quod te talem putet, & vt cum tali agat, & vt tali mandet. Quando lapis bene aptatus est, quanta cum facilitate faber murarius illum locat? solum demittit: sed dum nondum aptatus est multis malleolorum ictibus opus, vt apte locetur.

Hinc etiam res consideratione digna oritur, quam etiam notat S. Bonauentura. Quod cum interior mortificatio multo difficilior sit poenitentis exterioribus, vt supra dictum, quod tamen quis se de

exteriorib. pœnitentiis plus excusare potest, quam de interiore mortificatione. Quis enim dicere potest, non suppetunt vires ad tamdiu ieiunandum, nec cilicium ferendum, nec tot disciplinas tolerandum, nec discalceatum incedendum nec ad media nocte surgendum. Nullus vero dicere potest: Non suppetunt vires nec sanitatem, vt sim humilis, patiens, vel obediens vel resignatus. Bene poteris dicere, virtutem non habeo pro tanta humilitate, vel tanta obedientia & resignatione, vt est necessaria in Societate: sed sanitatem non habeo ad illa, dicere non potest. Ad hæc enim corporales vires necessariæ non sunt, sed spirituales; nam fortis & debilis, ægrotus & sanus, magnus & parvus hæc omnia diuina fauente gratia possunt.

Quod sane quibusdam magno solatio est, qui pusillanimitatis tentationem sentire solent, dum sibi persuadent, se qualitatem & capacitatem non habere, vt tam alto & sublimi sine potiri possent, qualis est ille Societatis. Narrat Sacra Scriptura libro primo Regum, Saul iussisse nunciari Dauidi, quod vellet ipsi dare filiam suam nuptum; Respondit Dauid: *Num parum videtur vobis generum esse Regi: ego autem sum vir pauper & tenuis.* Rex rursus iubet ei renunciari: *Sic loquimini ad Dauid: Non habet Rex sponsalia necesse, nisi tantum centum præputia Philistinorum, vt fiat ultio de inimicis Regis.* Idem hic respondere licet, Deus his qualitatibus non eget, nec his dispositionibus & talentis, quæ obiciis. *Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges.* Quod petit, est, vt circumcidat istos Philistinorum, paucos appetitus & inclinationes.

Idem à nobis exigit & petit Societas, & ideo si voles, aptus ad eandem eris. Labora esse valde humilis, & valde indifferens & resignatus in omnibus, quæ de te statuere volent, & hoc sufficeret. Deus liberet te à vanitate & superbia: Deus faxit, ne amicus propositi & commoditatis tuæ sis, & ne quaras delicias & ho-

Rodriguez exercit. pars 2.

nores, & cum superioribus simpliciter & sincere agas: hoc enim si fiat, nulla tibi difficilior religio reperietur. Humili vero, mortificato, pauperi spiritu, indifferenti & resignato, & ei qui propriæ voluntati renunciauit, omnia quæcunque in Societate sunt, facilia & suaui sunt.

Vnde æquum est, Deo nos gratos esse, & agnoscere magnam gratiam & beneficium nobis collatum, vt quamuis in Societate multa ex se difficilia & laboriosa sint, tamen illa nobis tam facilia factu & suaui reddidit: plures enim exteriores pœnitentiæ ibi reperuntur, quam regula statui poterant, vt ante diximus.

Æquum vs Deo simus gratias beneficia nobis collata.

Et quod ad interiores & mortificationem attinet, quæ aliis teste D. Augustino maiores & excellentiores; habemus multa in regulis & constitutionibus nostris tantæ perfectionis & tam difficilia, vt multo omnes pœnitentiæ & austeritates exteriores excedant. Sed id vsu probemus.

Can. 17. congregationis. 5. generalis. Regu. 6. summarii.

Aliquem enim debere rationem reddere Superiori & Præfecto rerum spiritualium, omnium eorum spiritualium, omnium eorum quæ in animo suo latent, omnium motuum, tentationum & malarum inclinationum, defectuum & imperfectionum, quod tam petitur & usurpatur in Societate, & est verum ex substantialibus punctis eiusdem, facile declarat, id ex se esse difficilius ieiunio, disciplina & cilicio. Idque quod mandat regula: Ad maiorem in spiritu profectum, & præcipue ad maiorem submissionem & humilitatem propriam contentus esse quisque debet, vt omnes errores & defectus ipsius, & res quæcunque, quæ notatæ in eo & obseruatæ fuerint, Superioribus per quemuis, qui extra confessionem eas acceperit, manifestentur. Quod sane tale est, vt magna humilitate & mortificatione opus sit.

Hinc ne querate, si tibi ante non indicetur, & si forte plus æquo exaggeratus

eus sit defectus. Sed nec hic finis est, sed ita dispositus esse debes, vt publice te reprehendant, non tantum legitima de causa, sed etiam ob omnino nullam. Et etiam quando falsa in nos insurgunt testimonia, vult Pater noster non solum nos dispositos, sed etiam laesos esse, nulla tamen ad id per nos data occasione, & vt mundani homines quærunt, magna diligentia honores & magni nominis existimationem; sic nos contumelias, falsa testimonia, & iniurias pati debere. Vnde apparet quanta virtute opus sit.

Non solum dispositi sed etiam laesi debemus esse.

Indifferentes erimus in omnibus officiis.

Præterea debemus esse indifferentes in omnibus officiis, ministeriis & occupationibus, quæ ab obedientia iniunguntur, & in quocunque gradu ad quem Societas nos dirigere volet. Et quandoquidem in Societate tam diuersa sunt officia & gradus, & vnus altero sublimior, esse indifferentem ad abiectissimum, & eo tam contentum, quam si in altissimo officio constitutus esset, maxima est perfectionis, & vbi magna mortificatio requiritur.

Ad proficiendum dispositus & paratus qui libet erit.

Semper dispositus & paratus esse debes ad proficiendum in quamcumque mundi plagam & ibi dicta officia exercendum, non solum in alio collegio, sed etiam alia prouincia, & alio extero regno, & in India Orientali & Occidentali, Romæ, in Germania, in Anglia, & Transilvania, vbi numquam posses videre parentes & amicos, sic vt te videndi amplius spem omnem abiciant.

3. p. 116. 3. c. 7.

Quod ad paupertatem attinet, eandem Societas tanta austeritate & rigore profiteretur, vt nullus in cubiculo delicias aliquas habere possit, non tantum ad esum, sed ne librum quidem, in quo liceat lineam ducere, nec secum ad aliud collegium transferre.

Et tam nudi & omnibus exuti esse debemus, (vt dicitur, cum de paupertate & egestate agemus,) vt claustrum arcæ addere non liceat, ad quod in ea conseruandum, sed omnia parula, aperta & manifesta esse debent, quasi

dicere volentes: Cape si vis, non est meum.

Hæc & alia his similia, quæ in Societate sunt, clare demonstrant, quam omnes pœnitentias & austeritates exteriores difficultate superant; & ideo quicunque rigide secum agere volet, & se valde mortificatum reddere, & magna pœnitentia vti (quæ boni spiritus tessera est) id plenè manib. in Societate perficere poterit.

Et licet aliqui fuerint, qui tentatione vexati voluerunt celare & velare tentationem maioris perfectionis colere, & facere plus pœnitentiæ in vna quam altera religione; tamen sciendum hanc non fuisse causam nec finem eos mouentem, sed quia tolerare nequiuicunt, mortificationem & perfectionem, quæ in Societate vigeret. Et huius habemus experimentum ab illis ipsis extortum, & quod plus est declaratum à Sede Apostolica, videlicet Pio Quinto, qui fuit Ordinis Sancti Dominici, in bulla Societatis data contra apostatas, qui eam exeunt vt deficient ad mundum vel alios ordines, excepto Carthusianorum. In qua expositis perfectione, difficultate & magno labore, qui sunt in instituto Societatis declarat tentationis radicem, quam aliqui sumunt, vt exeant, vel ad alios ordines transeant, his verbis: *Nihilominus nonnulli animi lenitate, vt credebatur, ducti, ac quietem labori, cui proculdubio Religiosi Societatis huiusmodi pro excolenda & propaganda Christiana Religione continuo erant expositi, ac priuatum commodum publicæ tam dictæ Societatis quam Christianæ reipublicæ utilitati indifferetè præferentes, fuscatisque coloribus asserentes se id facere ob frugem melioris vultus aut strictioris obseruantia, ad alios fratrum mendicantium Ordines transire posse incipiebant.* Sic vt verum fatendo, id non fiat desiderio maioris perfectionis, nec maiori pœnitentiæ, sed solum vt laborem & difficultatem fugerent, & quod appetunt nem & vires in se non sentiant ad tantam perfectionem & mortificationem parandam, & ad tantam indifferentiam & re-

signa.

signationem, quanta in Societate requiritur, acquirendam. Hinc tam in mortificatione Pater noster persistebat, volens vt ea exerceamus & fundemus, & id totum omnium studium sit.

CAPVT VIII.

Mortificationem non esse odium, sed non solum anime, verum etiam corporis verum amorem.

Quando quidem dictum, & Sancti docent Sacris Euangeliis congruenter nos nosipfos odio habere debere, idemque durum & naturæ nostræ repugnans videtur, vt aemo turbetur hoc audiens, ne inde occasionem capret animo cadendi & se non mortificandi, aperiemus hic, hic non esse odium nec horrorem, quo nobis male volumus, sed verum non solum animi, sed etiam corporis amorem: sed potius contra, non se mortificare est vere se odisse & non horrere solum animam, sed etiam corpus. Dicit S. Augustinus super illa Apostoli: Spiritus concupiscit aduersus carnem: Absit frater mei, absit vt Spiritus concupiscendo contra carnem oderit carnem. Quid ergo ibi odit? Vitra carnis odit, prudentiam carnis odit, contentionem mortis odit. Non odit ergo carnem, sed potius diligit eam mortificando & resistendo. Medicus enim non ægotum sed morbum odit, & cum illo pugnat, sed potius amat ægotum. Idque clare demonstratur: nam aliquem amare est ei bene velle, vt dicit Philosophus, & illum odisse est ei malum imprecare. Qui ergo hoc agit, vt corpus mortificet, & ei appetitus & inordinatos affectus subtrahat, in eo totus est, vt maximum illi & summum bonum pareat, videlicet æternam quietem & gloriam, sicque suum erga id verum amorem indicat: Sed qui non agit, vt id mortificet, sed illud prauas propensiones, & appetitus sequi permittit, parat ipsi maximum malum, quod ei accidere potest, id est, infernum

semper duraturum, ideoque hic vere corpus suum odit. Hinc Propheta: Qui diligit iniquitatem, odit animam suam. quia æternum ipsi procurat infernum. Eandem ob causam dicit Augustin. potest dici, quod etiam corpus oderit, illi enim idem malum accessit. Hincque est quod Theologi dicunt iustos & bonos se inuicem plus amare quam peccatores & malos, non solum quantum ad animam, sed etiam ad corpus; ipsi enim exoptant verum bonum, quæ est æterna felicitas, cuius etiam corpus suo modo particeps esse debet. Addit D. Thomas ob eandem rationem, quod iustus corpus suum amet, non quocumque amore, sed caritatis amore, qui est præcipuus & maximus amor.

Hoc duorum ægotorum exemplo clare patet, quorum alter edit & bibit, quod sapit, & venæ incisionem auerteret, nec medicinam aliquam recipit: alter vero omni diligentia se regit & tuetur, & quamuis sitiat & esuriant, nihil cibi vel potus admittit, pharmaca licet amara, sumit, venam incidi patitur, quamuis dolcat. Certum est, secundum hunc corpus & vitam & sanitatem plurius facere, & ad eam adipsiscendâ & conseruandam malle aliquid pati, & potionis admittere: priorem vero se necare, eo quod sitim & difficultatem aliquam tolerare nolit. Idem ad propositum facit. Ideoque dicebat S. Bernardus quibusdam sæcularibus, qui suos monachos mirabantur tam rigide tractare corpora sua, quibus eos infensissimos hostes esse dicebant; ipsos potius corpore odisse, quibus æterna supplicia parabant concedendo breues & statim perituras voluptates: sed monachus vere corpora amare, breui illa tempore affligendo & præparando æternam quietem.

Hoc verum esse clare in Euangelio demonstrauit CHRISTVS, dum enim dixisset: Qui vult venire post me, abneget semetipsum, & rollat crucem suam & sequatur me; statim rationem subiungit: Qui enim voluerit animam suam saluam facere, perdet eam, qui autem perdidit animam suam propter me, inueniet eam. In hæc ver-

Psal 10. 6.
S. Thom. 2. 2.
q. 25. art. 5.
67.

Mortificationem etiam corpori non obesse ostenditur simili.

Odit corpus qui illud delectate persequitur.

Matth. 16. 25.

August. tr.
51. super Io-
annem.

ba dicit Sanctus Augustinus: *Magna & mira sententia, quemadmodum sit hominis in animam suam amor, ut pereat, odium, ne pereat. Examine & ruminare sublimem & mirandam hanc CHRISTI sententiam, quod amando homo vitam & carnem dicitur illam odisse, & eandem odio habens, amare. Si male amaueris, tunc odisti, si bene oderis, tunc amasti.* Sic enim male amas amore inordinato, odisti, & si noveris odisse, amasti, sic enim illam custodis in vitam æternam, ut idem Dominus testatur: *Qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam.* Hinc idem Sanctus concludit: *felices qui oderunt custodiendo, ne perdant amando. Noli amare in hac vita, ne perdas in æterna vita.*

Ioan. 1. 25.

Eger pedem secari permittens non odit eum, ita qui mortificat corpus suum id amat,

Amarus non odit nummos eos ad panem comparandū erogans, ita nec mortificanti corpus.

In confirmationem huius aliam rationem adfert S. Augustinus: Aliquis (dicit) non desinit amare quid, quod non aliud plus hoc amet: Idque duobus exemplis ad id probandum declarat. Certum est, ægrum non desinere amare pedem vel brachium, quando consentit id securi, quando id ad vitæ conseruationem est necessarium. Satis illa amat, sed maiore amore vitam profequitur, & id eo permittit minus perdi, ut conseruet maius. Certum etiam est auarum nummos suos amare, & summo desiderio conseruatos velle, tamen illos erogat ad emendum panem & alia familiæ necessaria. Quamuis enim multum nummos amet, tamen magis vitam amat, ideoque perdit quod minus, ad custodiendum quod maius. Similiter homo non desinit amare carnem dum illam mortificat, sed quia magis animam diligit & vitam æternam. Et quia animæ & ad perfectionem parandam, & æternam felicitatem necessaria est mortificatio & carnis afflictio, hinc eam mortificat & durius habet: Idque non est odium nec amoris defectus, sed maior Dei & animæ amor, & perfectio.

Qui se non mortificat, non solum non spiritualem, sed ne rationalem quidem vitam viuunt.

D. Augustinus dicit, alia vita viuere bestias, alia Angelos & alia homines. Bestiarum vita tota res terrenis occupatur, & satisfactione appetituum: Angelorum vero solum cum Deo tractatur, & de cælestibus agit. Hominum vita inter has duas media est, quia vnus & alterius naturæ particeps est, si ergo secundum spiritum viuunt, similem se Angelis reddit & eorundem socium: si secundum carnem, se bestiis similem & earum sacrum reddit. Id recte cum eo, quod D. Ambrosius ait, conuenit: *Qui secundum corporis appetentiam viuunt, caro est: qui secundum præcepta Dei, spiritus est.* Ideoque qui secundum carnis appetitum viuunt, non solum non viuunt spirituales, sed ne rationalem quidem vitam, sed animalem & bestialem. Hoc solum animam nobis addere deberet ad mortificationem.

Quid enim generositate & nobilitate hominis, creati ad Dei imaginem & similitudinem, & ut eo æternam fruerentur, indignius esse potest, quam bestiis similem esse? & se seruum tam fœdæ rei, ut est caro & sensualitas, facere? seque eidem subiicere eiusque nutum sequi, & rapi furioso impetu bestialis appetitus?

D. Bernardus inquit: *Dominam seruitutionem ancillari, & ancillam dominari magna abusus est.* Hic ille inuersus ordo, quod Salomon dicit se vidisse: *Vidi seruos in quibus & principes factos & principes ambulantes super terram quasi seruos, & seruitutem seruientes.* D. M. Ioannes Auila dicit: *Nonne monstruosum & admiratione dignum tibi videretur, si bestia aliqua hominem freno regeret, & ad lubitum, quocumque veller, duceret, & illa regeret.*

getet, quæ regi deberet? iam vero quia tot sunt & magni & parvi, qui appetitus sui freno reguntur, hinc est quod non id animadvertamus, & non nos in admirationem rapit hoc monstrum: quod maxime commiseratione dignum. De Diogene refertur, quod meridie perferam Athenis lumine accenso iuerit, quasi quid quæreris, & interrogatus: quid quæreret? responderit se hominem aliquem quærere. Et cum ei dictum esset, locum hominibus plenum esse, dixerit illos non homines sed bestias esse, hominum enim vita non vivere sed bestiarum, sequentes appetitus suos bestiales. Eleganter alteram, sed tamen propriam & rei declarandæ accommodatam similitudinem adfert

que furore exulturos capite apparet. Philosophus hic ait, quod hæc intuens tantum in se sensit iræ & furoris odium, horrorem, vt illum post nemo viderit irarum, vt huic similis non esset. Omnia hæc adnuculo nobis esse deberent ad viuendum vt homines ratione præditos, & nos ab appetibus rapi non permittendum.

Philosophus quidam videns iratum valde inuenit, ab ira profusus abstergetur.

S. Hieronymus super illud Iob. *vire. Hieronymus. rat in terra Hus nomine Iob. dicit virum Iob. i. i.* fuisse, & reddit rationem supra allegatam: *Non enim in terra carnis eius animam ipsius superabat, sed imperantis animi consilio cuncta faciebat.* Caro enim non dominabatur, nec imperium habebat, sed illam subiugabat, & quidquid agebat ad rationis normam fiebat, secundum quod dicit Scriptura: *Super te erit appetitus tuus, & tu dominaberis illius.*

CAPVT X.

Maioris esse laboris non studere mortificationi sui ipsius, quam eidem intendere.

Posset dicere quis: Satis mihi constat vtilitas & necessitas mortificationis, sed oculis obseruatur difficultas & labor, & illa me abstrahunt. Hinc cum S. Basilio primum respondeo: Si causa corporalis sanitatis lubentes amaras punctiones fumimus, & permittimus, vt vel medicus, vel chirurgus fecerit & viderat, quod vult, & si homines ad accumulandas diuitias & nummos, tantis se periculis mari & terra exponunt; æquum etiam fuerit, vt pro salute animæ spirituali, & ad æternas gloriæ diuitias parandas aliquam difficultatem admittamus, & laborem aliquem sustineamus.

Ager vt sanetur selectio- nes patitur.

Quia tamen natura hoc nobis indidit, vt labores fugiamus, & nihil nisi coacti perpetiamur, vellemus quidem id

quam minimum esse. Secundo dico maiorem subire laborem, qui mortificationem fugit, quam qui se mortificat. Ait D.

August. li. 1. Confess. c. 12. Augustinus: *Iussisti Domine, & sic est, ut poena sua sibi sit omnis animus inordinatus.*

Confusio hæc, quam quis in se habet ab appetitu contra rationem, & ratione ad Deum, excitat in homine magnam turbationem & inquietudinem, idque est commune in omni re.

Inordinata inquietant.

Quid enim in mundo est inordinatum & confusum, quod natura non sit inquietum & turbis plenum? Os loco suo motum quos non doloris excitat: elementum situ suo naturali carens quam non vim patitur? Cum ergo homini ratione prædico nil tam naturale, quam secundum rationem vivere, si idem ille inordinate, & contra rationem viuat, quomodo natura non obloquitur, & murmurat propria conscientia? Valde bene dicebat S. Iob: *Quis restitit ei (Deo) & pacem habuit?* quando sic viuunt, pax & quies nullo modo esse potest. Hinc est quod S. Iohannes in Apocalypsi dicat, quod bestiam adorantes die ac nocte requiem non habent. *Nec habent requiem die ac nocte, qui adorauerunt bestiam & imaginem eius.* Si serueris huic bestie carnis & sensualitatis tuæ, nunquam requie nec pacem habebis.

Iob. 9. 4.

Apocal. 14. 11.

Nulla quies & pax in mortificato.

Dicunt medici sanitatem & bonam corporis dispositionem in tempore, & proportionem humorum sitam esse, & quando eidem ea proportione & temperie, qua opus est, curent, tunc morbos & dolores prouenire, & quando illi temperati bona proportione sunt, sanitatem existere, & exterius lætitiæ & vigorem esse. Sic etiam salus & recta dispositio animæ nostræ in proportione & passionum moderatione consistit, quæ ipsius humores sunt: & dum illæ temperatæ & mortificatæ non sunt, adducunt spirituales morbos; sin temperatæ sunt, salus & recta dispositio in anima est, quæ in eo, qui illam possidet,

Pax anima est passionum moderatio.

magnam quietem, & hilaritatem parat. Dicunt vero, & recte, passiones animi nostri idem esse, quod ventos in mari: vt enim venti mare turbant & inquietum reddunt, sic etiam passiones animi nostrum exagitant, & appetitum motu suo inordinato quietem impediunt. Iam surgit passio iræ, quæ nos turbat & inquietat, iam flat superbiæ & vanæ gloriæ ventus, iam nos ad se trahit impatientia & inuidia. Hinc dicebat Propheta Isaias: *Impii autem quasi mare feruens, quod quiescere non potest: sed ventis sopitus statim est tranquillitas in mari. Imperauit ventis & mari, & facta est tranquillitas magna.* Sic etiam si tu possis imperare ventis passionum & appetituum tuorum, & eos sopire mortificando & moderando ratione, statim erit tranquillitas & pax magna, sed dum hoc non facies, magna erit tempestas.

magnam quietem, & hilaritatem parat.

Vt vero clarius intelligatur, magis laborate eum, & grauiorem tollere crucem, qui mortificationem fugit, quam qui se mortificat; veniamus, ad magis specialia, in quibus id quotidie magis experimur. Attende qui sis, quando te passione iræ vel impatientiæ abripi poteris, & proximo iracundum verbum dicis vel aliquid te indignum & scandalosum egisti. Dic mihi, quid tristitiæ & inquietis quid poenitentia & doloris senseris, an non hic plus laboris & poenæ animaduertis, quam in te mortificando sensisses? nullus hic dubitandi relinquatur locus. Considera quos timores, quas suspiciones sentit Religiosus non mortificatus, non indifferens & resignatus ad quidlibet, quod obedientia illi imponere vellet: vnum solum ipsi contrarium sufficit, vt in continuo labore & dolore sit.

Id enim est, quod ei semper & primum ob oculos versatur, & quamuis Superiores ne quidem cogitent id ei iniungere, & tale sit, vt possit fieri, & solet impetari

perari, & nesciat quid fiet, semper est in continuo metu & suspitione id ei iniunctum iri. Idem est, ac si quis pedem habens vulneratum, putet sibi ab omnibus illis dolore vel vulnus infligendum, quod & non mortificato contingit, veteretur enim sibi id, quod horret, imperandum.

Religiosus vero mortificatus, indifferens & ad omnia resignatus semper est contentus, hilaris, & nihil metuit. Præterea considera, quid pœnæ & turbarum patiatur superbus, quando se post habitum & præteritum videt, & dum magni momenti negotiis & honorificis impendi non attendit, ut petebat: Similiter inspicere timorem & anxietatem, qua capitur, quando illa ei iniunguntur, & quando in publico aliquid ei faciendum, pendens quomodo succedet, & si inde forsitan hoc dedecus velaturus, unde honorem sperabat. Superbia vndiq; cruciat & affligit: status profecto miseratione dignus.

Idem in omnibus aliis videre est. Vestrae passionis carnifices & tortores vestri sunt, qui vos æternum cruciant, dum mortificationi non studebitis. Idque verum est, nam iam fit, quod quis optat, iam non, dum enim non fit, quantum cruciatus desiderium dilatum anima adfert. *Spes qua differitur, affligit animam.* Dum etiam videt desiderio suo fieri satis, & voluntatem compleri, adfert illi cruciatum & dolorem, vel enim fecisti tuam voluntatem, & desiderio positus es, & in eo nihil mereris, quia pro lubitu tuo fecisti, & quia volebas, & sic omnia in amaritudinem versa sunt.

His accedit morsus conscientia, quem patitur, qui mortificationi sui ipsius non intentus est, nec munere suo fungitur, quid enim satisfactionis habere potest Religiosus, qui aliam ob causam religionem non intravit, quam ut suo studeat commodo, & perfectionem anhelaret, si in eo totus non est: certum,

cum in dolore & cruciatu vestari: Idemque de omnibus, cuiuscumque conditionis sint, iudicium. Vermis enim rodens & consumens conscientiam, quem nobiscum fecimus, si muneri nostro non facimus satis, rodit & consumit præcordia.

Recte ergo M. Auila: In vna parte libra ponantur labores, quos tolerat quis diligens, qui cum seruore vitam agit, & mortificationi intentus est: in altera vero illi, quos quis non mortificatus & tepidus fert, quia illos refugit; inuenietur hos illis millies grauiores & molestiores esse.

Mira sane res est, illum qui diligenter Deo in vigiliis, orationibus & omni labore & mortificatione seruit, plus voluptatis & recreationis inuenire, quam tepidus & languidus in colloquiis, delectationibus & vanis desideriis, & propriae voluntatis obtemperacione, exterius ridet tepidus, & intus roditur, & lacrymatur iustus, & hilaris est corde. *Iter pigrorum quasi sepes spinarum*, dicit Sa. *Prou. 15. 19.* piens: quod etiam Deus per Prophetam Oseam dixit: *Ecco ego sepiam viam tuam spinis.* Deus voluptatibus dedit mœstos conscientia morsus, & oblationibus amaritudinem, & satisfactioni voluntatis dolorem, & cruciatum.

Hic inuenit tepidus & piger spinas, ad cor pungendum & perfodiendum. Via vero iustorum plana & salebris est *via iustorum absque offendiculo.* Quantam pacem & satisfactionem habet Religiosus mortificatus, & qui cum sollicitudine profectui suo studet, recomplens quicquid Religiosi est: nulla delectatio huic similis reperitur. Id quod quotidie experimur, dum enim in Dei seruitio diligenter progredimur, sumus hilares & contenti: sed dum id tepide & negligenter fit, sumus tristes & anxii. Hæc sæpe tristitia & anxietatis nostræ causa est, ut suo loco dicetur.

Sic ut quis volens minorem laborem fugere

Vermis conscientia est negligentia in mortificatione.

M. Auila lib. epist.

Feruidus plus capit voluptatis in vigiliis quam tepidus in recreationibus.

Prou. 15. 19.

Delectatio multa seruido Religioso.

Tract. 6. c. 4. & 6.

Iob. 6. 25.

gere in maiorem incidat: *Qui timet pruinam irruet super eum nix:* dicit Iob. Dicis te amisisse mortificationem, vt laborem fugeres; ast ego dico, quod ob eam tantum causam debebas te mortificare, vt cum pace & quiete vitam duceres, quamuis aliud inde bonum non speraret, cum tamen infinita sint.

CAPVT XI.

Incipit tractatus de exercitio mortificationis.

Abnegatio voluntatis, est medium opt. huius virtutis.

PRæcipuum medium, quod ex parte nostra ponendum, ad acquirendum mortificationem & de nobis ipsis victoriam, est sapius nos exercere in abnegatione nostræ voluntatis, & resistere appetitui, & carni non indulgere, nec illi morem gerere. Hoc enim modo paulatim natura superatur, radix peccati educitur, & virtus paratur. Ad hoc S. Dorotheus valde vtile consilium dat: Dum aliqua tibi passio vel praua inclinatio molesta est, si infirmitati tuæ ad quiescis, & idem opere complere, certo tibi intelligendum & sciendum, quod hac ratione passio & praua inclinatio aliores radices ager, & fortior erit, & plus te impugnet, & vexabit quam ante. Si vero viriliter passioni & prauæ inclinationi resistis hac ratione diminuetur, & quotidie debilior facta ad te impugandum & vexandum, donec totas vires amiserit, tibi amplius molesta non erit. Hoc magni ponderis consilium est etiam contra tentationes ob eandem rationem, vt suo loco dicetur. Multum est principiis obstare, vt praua consuetudo nobis paulatim maiorem difficultatem non adferat.

Dorotheus ser. seu doct. 15. in biblioth. sanctorum Patr. tom. 3.

Virilis & Heroica resistentia enervat & tollit vim passionum.

Tract. 4. c. 6.

Similitudo Equi furiosi qui Equitis calcantibus domantur.

Dicunt Sancti, eodem modo nobis cum corpore agendum vt equi qui furioso & duri oris equo insidet, quem industria & viribus domat, & cogit ire quo vult, & tali gressu quo optat. Sic etiam hic frenum contrahendum, & calcaria non negligere, & hac ratione dominus

corporis eris, & de illo statues, quod vales: si vero vires & dexteritas tibi non sit ad illud regendum tuique iuris faciendum, sui te iuris faciet, & te in aliquod præcipitum deiicit. Quando animal aliquod aliquo defectu laborat, aliud medium non est, quam id ei non permittere. Idem quoque medium nobis sumendum, ad vitia & prauas carnis propensiones tollendas, eas illi non indulgere, sed in illis illi resistere, & cogere omnes eius appetitus & desideria.

Vt vero maiori animo hoc exercitium aggrediamur, multum nobis proderit, si hoc nitamur fundamento, quod principio posuimus, hominem hanc exterioriorem, nostram hanc carnem & sensualitatem esse maximum hostem & aduersarium, quem habemus, & eum vtilem nihil tam agere, quam vt male nobis sit, concupiscens contra spiritum, rationem & Deum. Vna præcipuarum rationum, ob quas Sancti ferunt sui ipsius cognitionem medium esse efficacissimum ad omnes tentationes sepeandas; est quid qui in hoc se exerceret, probe perspectam habens debilitatem & miseriam suam, simulatque cogitatio vel desiderium prauum ingruit, statim apparet illam inimici sui esse tentationem, qui illum decipere conatur, sicque se contra illum munit, nec illi credit vel audit.

Qui vero se non nouit, nec id conatur, non videt aduenientem tentationem, nec eam pro tali habet, præsertim dum illa inclinationi conuenit. sed tentationem rationem ducit, & sensualitatem necessitatem credit, sicque facile tentatione vincitur. Hoc præsertim maxime nobis auxilio erit, si recognoscitur, maximum nobiscum nos hostem circumferre, & omnes hos appetitus & tentationes, quæ nobis adueniunt, à carne & sensualitate esse, que vt capitalis hostis nihil tam petit, quam malum tuum: & hac ratione facile te mortificabis & hostem profligabis: quis enim hosti fidere audeat?

S. Ber.

S. Bernardus ad hoc aliam considerationem adducit dicitque nos ad nos ipsos & corpus nostrum affectos esse debere, ut ad agrorum nobis commedatum, cui negandum id quod ei damno est, quamuis id instanter petat & valde desideret, & dandum quod ei vile, quamuis ad id male affectus sit. Utinam eo perueniremus ut nos agros duceremus, & id semper in mente haberemus, omnes appetitus & desideria, quibus capimur esse agrorum & inimici nostri persuasiones, qui nobis nocere studet, quam facile nos inde extricaremur & vinceremus: Sed si te non agrum sed sanum, non inimicum sed amicum ducis, magno te periculo exponis. Qui enim resistes ei, quod malum non esse credis sed bonum, nec fraudem & deceptionem sed veritatem? Refert S. Dorotheus, quod dum ipse in monasterio curam haberet rerum spiritualium, & monachi ad ipsum referrent omnes suas tentationes, quodam die ad eum venerit quidam eorum, ut ei quandam gulae tentationem narraret. Ut vero una res aliam trahit, tentatio eo etiam progrediebatur, ut furto faceret edulia auferre. Dorotheus magno cum affectu querebat, cur id faceret. Respondet alter, quod fames eo illum cogeret, & quod non sufficeret ei, quod in mensa dabatur. Monebat Abbatem accederet, & necessitatem suam ei exponeret. Monebat alter difficultatem, se verecundia prohiberi ob causam huiusmodi superiorem adire. Expecta ergo (aiebat) & iuuabo te. Accedit S. Dorotheus Abbatem, & refert monachi periculum. Abbas totum ei negocium committit, ut faciat, quod ei plus expedire videatur. Iubet ille vocari dispensatorem; & mandat, ut quodcumque monachus ille vel ientaculum vel merendam peteret, daret quod exigeret. Obtemperat dispensator, & lubenti animo dat, quod alter petit. Hinc melius se habere cepit, & aliquot diebus non amplius furabatur; sed post aliquod tempus ad vomitum rediit. Quare multis cum lacrymis ad S. Dorotheum redit, agnoscens

Rodriguez exercit. pars 2.

crimen, & penitentiam petens, (hoc enim recte faciebat, quod statim vitium aperiret, quod efficax remedium est, ut non diu daret) petit alter, an dispensator non daret quod exigebat, & an vnquam negasset? Respondit monachus, Bene fecit dispensator, & dat quicquid peto, sed pudor impedit toties eum adire. Impediretne etiam (inquit) me accedere, qui tentationem tuam noui, & mihi eandem indicasti. Dicebat alter, quod non. Quare mandat se ad eam, daturum se ei quod veller, & quo indigeret, & ne posthac amplius furaretur. Habebat tunc temporis S. Dorotheum curam infirmorum, & laute illum tractabat: sed breui iterum ad prauam consuetudinem rediit, & culpam multo eum gemitu exponit, rogans sibi dimitti & penitentiam iniungi. Dicit ei S. Dorotheus. Qui hoc sit frater? nihil impedit te a me petere & do tibi omnia necessaria, quare furaris? Ille ad haec: Nescio unde hoc accidat, nec quare furor peccatum & praua consuetudo me eo impellit, nulla re indigeo, nec edo quod furor, sed iumento do, sicque se habere experientia docuit, nam in eius cella ficus, uuas, poma & panis frustra inueniuntur reposita sub lecto, & ibi tam diu relinquebat, donec putrescerent: & ignorans quid de eis faceret, ad stabulum deferebat, & iumento dabat. In quo (ait S. Dorotheus) facile videre erit miseram & infaustam conditionem, quo hominem ducit passio & praua consuetudo, & quanta nobis ratio sit, ut nos agros & inimicos reputemus. Facile hic animaduertebat se male facere & desebat & dolebat se id fecisse, & tamen videbatur se non posse continere, ut amplius non faceret. Hinc recte dicebat Abbas Nischero, quod ille, qui se a passione & praua consuetudine rapi patitur, eius se mancipium & seruum facit.

Parua consuetudo ad peccatum hominem impellit.

CAPVT XII.

Qua ratione in praxin deducendum exercitium mortificationis.

QUANDO QUIDEM mortificationis exercitium praeipuum est medium ad

d con-

consequendum victoriam & dominium de nobis ipsis, passionibus & appetitibus nostris. Utile fuerit, ut in speciali magis de eo agamus, declarantes rationem, quæ idem in praxin deducendum. Ordo & regula generalis, quam in similibus assignare solemus, est, ut oculorum aciem in id dirigamus, quo maxime indigemus, & id primum parare conemur. Incipe ergo hoc exercitium à causis mortificationis, quæ tibi occurrunt, & non illas quære, siue id fiat medio obedientiæ, vel fratrum, vel alia quauius ratione. Accepta lubes omnes has causas, & eas in utilitatem tuam conuerte, hoc enim necessarium tam ad pacem & quietem, quam ad dandum bonum exemplum & ædificationem. In mortificatione valde seruētes esse deberemus, quādoquidem tanti nobis momenti est, ut superiores nobis rogandi & molestandi essent, ut nos in hoc & alio mortificarent, & mandarent, quod maxime nobis repugnat, & darent pœnitentias & reprehensiones particulares & publicas in ore omnium. Si tamen tam seruens non sis, accepta tamen patientia & beneuolo animo causas mortificationis tibi occurrentes, & à Deo ad tuum exercitium & commodum missas. Multæ sunt occasiones, quæ hoc in negotio nobis quotidie occurrūt, & si quis attēderet cum desiderio se mortificandi, semper aliquid reperiret. Aliquando enim in iis, quæ ad obedientiam spectant tibi persuadebis laboriosissimū tibi imperari, & totum onus tibi imponi, cum tamen alii sint, qui id exequi possint. Et vnicuique in suo officio aliquo obueniunt, quæ in particulari ei laboriosa sunt, & mortificationi seruiunt. Has ergo occasiones, quas præ manibus habes, in commodum tuum verte, & ad illas te para, & tibi persuade difficultatem hanc crucem tuam esse, quæ tibi tollenda, ut Christum sequaris. Alias mortificationis occasiones sese offerent in victu, vestitu & cubiculo, paude, pessimum tibi cecidisse, ut docet Regula. Alias tibi dabitur pœnitentia & reprehensio, & tibi videberis aliquando culpa omni vacare, alias quod saltem

non tanta sit, & quod res non ut gesta naretur, vel nimium exaggeretur. Ob omnia ista gaude, neque te excusa, neque conquerere, neque te defende. nec omnibus satisfacere statim stude. Descendamus ad mortificationis occasiones, quæ ex parte proximorum & fratrum, quibuscum agimus & conuersamur, nobis obueniunt. Hic etiam multas inuenire erit, etiam dum non volumus nec animaduertimus, & etiam sine culpa nostra, aliquando quoque negligentia, quamuis non prima intentione. Aliquando occasio se offert, eo quod tibi contemptus & postpositus ab aliis videre. Si veniamus ad eas, quas Deus immediate morbis, tentationibus & occurrentibus difficultatibus immittit, & multum differente donorum suorum tam naturalium quam supernaturalium distributione, profecto innumerae sunt, quæ quotidie occurrunt, quamuis eas ipsi non accersamus.

Hæ sunt occasiones, in quibus nos primum exercitari conuenit, ut enim has mortificationes sæpius euenire necesse est, & eadē nobis etiā inuitis necessitate tolerandæ sunt, ex necessitate faciendæ utitur, ut eas cum fructu perpetramur, & præter spirituale commodum in eo situm multum laboris fugiemus, si beneuolo animo illas suscipiamus. Sæpius enim labor & difficultas, quæ sentimus, non tam sita sunt in rebus, quam in repugnantia & resistantia voluntatis nostræ, hincque eas bono animo amplectentes, multum labori detrahemus.

Aliæ mortificationes sunt, quæ nobis voluntate exercendæ nobis sunt, & hinc eas aliqui actiuas dixerunt, ad differendum præcedentium, quæ passiuæ dicuntur, quæ à nobis etiam inuitis tolerandæ, nec elarix tamen, & hinc primæ esse debent. Aliæ quæ harum cuius Christiano necessitæ, & bonæ sunt, ut seruetur, cuiusmodi est se mortificare in eo, quod impedit seruare Dei mandata. Aliæ sunt necessariæ, ut tabe sequatur, quale est se in eo mortificare, quod impedit regulam seruare, & bonam

In mortificatione vel maxime attendendum ad id quo plurimum agemus.

Ad mortificationem feruor necessarius.

Occasiones passionum mortificandi studiose accipiendæ.

Reg. 25. Summaris consist. cap. 2.

perfectione facere. Certum enim est, non solum peccata, vt supra dictum, sed etiam vitia & imperfectiones, quæ fiunt in via virtutis, defectu mortificationis provenire. Omnia siquidem accidunt, vel ad fugiendum & vitandum aliquem laborẽ, quem in beneficiendo sentimus, vel quia non abstinetur aliqua delectatione & voluptate, quam habemus in malo vel imperfecto, quod committimus. Percurramus omnia, & inueniemus, si deficiamus in obedientia & regularum obseruantia, vel temperantia, vel silentio, vel modestia vel patientia, vel alia quapiam re, totum eueniet mortificationis defectu, vel quia laborem non toleramus, qui in ea re fitus est, vel quia non abstinemus delectatione & voluptate, quam à contrario capimus. Sic vt si quis velit bonus esse religiosus & perfectionem adipisci, necesse ei sit vt se in his mortificet. Similiter vt quis sit bonus Christianus & saluus fiat, necesse ei sit vt se mortificet in omni eo, quod repugnat Deilegi. Ideoque dicebat Seruator noster: *Qui vult venire post, abneget semetipsum.* Et nisi se abneget & mortificet, non potest esse bonus Christianus & seruari. Similiter vt quis sit bonus Religiosus & perfectionem adsequatur, necessarium est te in eo mortificari, quod tibi hic est impedimento. Percurre ergo omnia, dei opera ab aurora vsque in vesperam, & aduerte quid te impediatur regulas seruare, & bonum facere, & perficere ordinaria, & euince hunc laborem, & mortifica hanc delectationem, quæ te facit mala & imperfecta exequi: hacque ratione opera emendabuntur & perfectiora fient, & tu melior & perfectior eris. Tota summa profectus nostri in hoc consistit, vt tandem aliquando hic resoluamus.

Quærebat quodam tempore quidam: Quid causæ est, quod Deus mihi det bona desideria ad virtutem, & dum eorum se occasio offert, me debilem reperio, & in multa vitia labor, & nunquam ad perfectionem peruenio. Omnes vno ore respondebant, hoc prouenire consideratio-

nis defectu: si hoc & illud considerares, idem te iuuaret. Exhibebant ei plurimas considerationes, sed nihil in de commodi referebat. Accessit tandem senem quendam bene expertum, qui respondebat, id nõ euenire considerationis sed resolutionis defectu, eaque causa est, quod nõ proficias. Resolue & propone te mortificare in eo quod supra dictum, & hoc modo perfectionem assequeris.

CAPVT XIII.

Quaratione nos mortificare debeamus in licitis, atque etiam in necessariis.

VIDEBATVR nihil aliud de praxi & exercitio mortificationis dicendum, quam vt modis duobus prædictis nos bene in ea exerceremus, hoc enim sufficit, vt quis sit bonus & perfectus Religiosus. Vt tamen melius eosdem compleamus, & promptiores & aptiores simus; ponunt Sancti & spiritualis vitæ magistri aliud exercitium mortificationis, in rebus, quas licito facere possumus. Vt Christianus bonus non contentus est facere opera obligatoria, necessaria ad salutem, sed addit alia deuota, quæ Theologi vocant opera supererogationis, non enim contentus est audiuisset Missam diebus præceptis, sed etiam audit in septimana, legit Rosarium Diuæ Virginis, & sapius peccata confitetur & communicat: sic etiam bonus Religiosus non contentus esse debet seruasse regulas, & mortificare se in eo, quod ad obseruationem earum requiritur, sed alia insuper mortificationes supererogationis addendæ sunt, ad quas à regula non obligatur, sese mortificans in aliquibus non necessariis, quæ licite facere poterat.

S Doroth. ait nihil tam prodesse ad proficiendum in virtute, & acquirendam

d 2 pacem

*mortificatio-
nis cuiusque
exercenda
certissima ad
virtutem est
via.*

*Mortificatio-
nibus necessa-
riis alia ex li-
citis etiam
addenda quas
Theologi vo-
cant opera su-
pererogatio-
nis.*

*Doroth. serm.
i. de obedi-
entia & nega-
tione propria
voluntatis.*

Abnegatio voluntatis in rebus sensualibus efficacius medium perfectum.

pacem & tranquillitatem, quam si quis voluntatem frangat, & modum docet, quo in horum mortificatione vtendū est, quib. licite frui permittebatur. Vade quā viam, & voluntas iubet redire, & hac prospicere; ne prospice. Colloqueris cum aliquibus, succurrit aliquid proposito valde accommodum, videris ab illis habendus prudens & discretus; ne dixeris. *Suadet tibi cogitatio tua, adi coquum. Et interroga, quid parat obsonii, non obtemperes. Cernis forsasse quippiam, suadet illi cogitatio, vt interroget, quisnam illud attulerit, si sit emptum, aut datum, non interroget.* Exempla duo sunt, quæ idem sanctus adfert. Videret præterea hospitem, vellet scire, quis esset? Vnde veniat? quo vadat? ad quid venerit? Noli scire, sed in eo te mortifica.

A paruis ad magnam voluntatis abnegationem facilius est semita.

Dicit hoc exercitium S. Dorotheus plurimum prodesse ad parandum habitum propriam voluntatem abnegandi, nam si assuefaciamus nos eandem in paruis frangere, breui nequidem propriam voluntatem in maioribus habebimus. Vt enim, qui se bello parant, pacis tempore se in armis exercent, & iis se hastiludiis assuefaciunt, sed hæc ludicra sunt, tamen necessaria, vt habiles sint, quando vere bellum gerendum. Sic & Religiose habitus mortificationis sumendus, & voluntas superanda in licitis, vt postea habilis & assuetus ad se etiam in illicitis mortificandum. Idem hoc exercitium etiam Sanctus Bonauentura docet nos mortificandi in paruis, ex se tamen licitis & quæ fieri possunt, ponitque pro exemplo, Si quis hortum transiens velit carpere vel non carpere florem, quamuis enim carpere, peccatum non sit, tamen non carpere, mortificandi nos causa, gratius est Deo. Ideoq; ait Dei seruo sæpius in corde dicendum. Domine Deus amore tui nolo hoc videre, vel illud audire, nec hoc edere, nec hoc modo me recreare. Fertur de Patre nostro Francisco de Borja, quod dum Dux esset, multum delectaretur aucupio falconum & accipitrum, & ardearum captu, & ipso tempore, dum sal-

Bonan. & Blosius c. 2. monit. spir.

Exemplum abnegationis sensuum.

co ardeam prehenderebat, oculos demitteret, vt ea voluntate priuarentur, & ipse eadem recreatione, quam multa defatigatione & labore toto die quæsiuerat. Proprium seruorum Dei esse docet S. Greg. se spoliare licitis, vt tanto magis ab illicitis alienentur. Hinc tanti exercitium hoc a Patribus eremi fiebat, & eo discipulos educabant subtrahentes illis desiderata, & imperantes eos operari, quod nolent in paruis, quæ sine peccato & imperfectione nulla facere licebat, vt in omnibus propriae voluntati renunciarent, & in maioribus ad arma parati essent. Beneq; de eo, qui in paruis his & facilib. mortificationibus proficiebat, sperabant, eū ad perfectione perueniturū, maleq; de alio sentiebant, persuasum n. habebat, voluntatem assuefactam, facere, quod vellet licet in paruis & nullius momēti, rebellē futurum in abnegatione maiorum. Hæc ratio est, quæ Societas specialiter hoc exercitium vtatur in principio cū nouitiis, occupādo eos in diuersis exercitiis & munerib. & iubens obstinere eo, quod inceperunt, & restitere q̄ fecerūt, & post ad idē redire, vt discant non volūtati & appetitui obsequi, sed ab ipso principio assueferi propria voluntati & iudiciū abnegare. Sæcti ulterius in hoc exercitio progrediuntur: non contenti sunt nos in licitis & iis, q̄ sine peccato, & aliqua imperfectione fieri poterat, assuefacere, propria volūtati abnegare; sed et suadet vt assuefaciamus mortificare & voluntatem negare in iis, ad quæ obligamur. Dicere vero aliquis: Qui potest hoc fieri? omittere musne facere, ad quod tenemur, vt nos mortificemus? Dico nullo modo, hoc enim male fieret. *Non sunt facienda mala, vt veniant bona.* Quo pacto ergo hoc fieri poterit? Inuenerunt Sancti hic mirabile inuentum, conforme doctrinæ S. Pauli Aduertite (aiunt), & curate, vt nihil faciatis, nec cogitetis: nec loquamini, quod destinetur ad faciendū satis volūtati aut appetitui vestro, sed anteq̄ edatis mortificandus appetitus gulæ, & vobis non edentibus, vt bene sapiat & vos cupiatis, sed solum, quia id Deus iubet, qui vult vos edere vitam.

vitam sustentetis. vt faciebat Abbas Isidorus, de quo refert Palladius, quod lacrymabatur quando mensam accedebat, & ibat obedientiæ causa. Antequam studeas, studii appetitum mortifica, & deinde stude, eo quod Deus sic velit, & tibi id imperet, & non ob voluntatem & recreationem tuam. Antequam concioneris, vel pulpitem docendi causa ascendas, appetitum & inclinationem, quam ad hoc habes, mortifica, & ne id feceris appetitus & animi causa, sed quia tibi imperatur, & Deus id vult, & sic eodem modo in aliis, relinquenda voluntatis tuæ proprietates, & faciendum quia Deus sic iubet. Rationi enim consentaneum non est, vt hæc nos vt seruos ad se trahant, sed vt hæc trahamus ad nos & Deum, eius causa illa solum facientes. Hocque est quod Apostolus dicit: *Sive ergo manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite.*

Punctum hoc præ cæteris præcipuum & spirituale est. Opera enim & munera non facienda ob recreationem vel propensionem, quam ad illa habemus, sed pure propter Deum, & quia ipse sic vult & iubet, assuefacientes nos in his omnibus facere non nostram sed Dei voluntatem, & in iisdem gaudere, non quia ex se appetibilia sunt, vel quia delectationem ibi capimus, & cum propensione nostra conueniunt, sed quia in his voluntati Dei obsequimur. Quicumque hæc fecerit, non solum assuefiet mortificare & negare voluntatem suam, sed etiam in omnibus voluntatem Dei facere. Quod altissimum amoris Dei & multi fructus & perfectionis exercitium est, vt alio loco dictum.

Iam sat amplius huic exercitio datus campus, ideoque qui vult habere speciale examen, ad voluntatem suam mortificandum & abnegandum (quod vtilissimum fuerit) ei per vias & gradus eundem erit, vt præcedentibus capitibus declarauimus. Primo sumi poterit examen speciale ad nos mortificandum in iis, quæ vitæ se offerunt, nec aliunde accersun-

tur. In quibus aliquot dierum negotium nobis facefsetur, etiam plurium, præsertim si eo perueniendum vt æquo animo non solum, sed etiã læto & hilari ferenda: qui est tertius & perfectissimus perfectionis gradus, vt suo loco dicetur. Secundo sumi poterit examen in mortificatione voluntatis in eo, quod nos impedit exequi ea, quæ necessario nobis facienda sunt, vt sumus boni Religiosi, & regulas nostras obseruemus & procedamus cum ædificatione, quæ innumera sunt. Tertio in mortificatione aliquotum, quæ licite à nobis fieri possunt, vt sic habitum & consuetudinem paremus valedicendi voluntati nostræ, & promptiores & paratiores simus ad maiora, quando sese obtulerint. Proponentes toties in his nos mane mortificare, & toties vespere, incipientes principio à minori, & post plus adijcentes, prout quis plus minusue profecerit. Et quanto quis se magis mortificauerit, tanto melius fecerit, quamuis id fieret ad numerum granorum Rosarii. Vt aliquos in Societate nouimus, qui omnia percurrebant, totiesque se quotidie mortificabant, quot grana erant, & facile fuit eorum profectum nosse. Quarto in iis, ad quæ obligamur, sumi poterit hoc examen, satagentes illa facere, non quia illa cupimus & delectationem in iis capimus, sed quia hæc voluntas Dei est. Quod exercitium tota vita durare potest, eo quod multæ perfectionis sit. Cui additur, quod hoc examen per eadem puncta ex via conformitatis voluntatis Dei sumi potest, & quod omnia ab ipsius manu proueniant, & ea ad maius nostrum commodum & vtilitatem mittat, cogitantes eundem (Christum nobis dicere: Fili, volo te hoc nunc facere vel pati; hoc enim modo id tanto facilius, suauius, vtilius, efficacius & perfectius erit. Hoc siquidem exercitium diuini amoris erit, quod omnia facilia & suauia reddit. Ista ratio: Hæc est voluntas Dei, Deus hoc vult, & hoc ei iam placet, superat, concludit & ligat homini pedes & manus.

2. In impedimentu perfectionis.

3. In licitu.

4. In iis ad quæ obligamur.

Lib. 2. c. 15.
de vita P.
Francisci de
Borgia.

Exemplum
patientie
iuxta ac
mansuetu-
dini.

Legitur de Patte nostro Franciscio Borgia, quod quodam tempore fere profectus sit Valle-olet flumina, ubi erat domus probationis: multa nix celo cadebat, & ventus flabat frigidus & rigidus, & venit eo multa nocte, dum iam somnum caperent nouitii: magno satis spatio portam pulsabat, & flocci magni niuis cadebant, & quia primus sopor erat & porta multum ab habitatione distans, nullus audiebat nec respondebat. Sat longo spatio temporis elapso auditus fuit, & ei aperta porta, nouitiis magno pudore affectis, quod tam diu patre moram trahere fecissent, videtes enim frigore quasi enectum & tremementem. Quibus tam gratioso vultu Pater respondit: Ne doleatis fratres mei, certo enim scitote, Deum dum expectare, multo me fauore profecti uti fuisse, cogitaba enim, Deum esse, qui niuis demittebat, & ventos in me vibrabat, & quodecunq; facit, cum infinita hilaritate & recreatione facere, & mihi letandum esse, dum animaduertem Dei in me castigando & affligendo propensionem, & gaudendum ob gaudiu, quod in hoc opere habebat, leo enim vel aliud brutu in presentia magni Principis laceratur tantu ad eum exhilaradu. Similiter nobis omnes occasiones mortificationis accipiende sunt, & haec delectatio & satisfactio nostra esse debet delectatio & satisfactio Dei.

CAPVT XIV.

Nobis id agendum, vt in eo vitio & passione, qua magis in nobis regnat, & turpius nos labi facit, nos praesertim mortificemus.

REFERTUR in primo libro Regu, quod Deus per Samuelem Prophetam Saul mandauerit, vt perderet ipso facto Amalech, nec parceret nec viris nec feminis, nec pueris nec lactantibus, nec armentis, nec pecoribus. Et dicit sacer textus: Et poperit Saul & populus eius Agag & optimis gregibus ovium & armentoru, & vestibus & arietibus, & vniuersis, qua pulchra erant, nec voluerunt disperdere. Quicquid

1. Reg. 15. 9.
Omnes omni-
no passiones
mortificanda.

vero vile fuit & reprobu, demoliti sunt. Sic aliqui se mortificant in paruis & leuibus, sed in maioribus magni ponderis, & plus ad rem facientibus sibi parcunt, & in regni & viui manent. His ergo vt consulatur dico, preciosissimu esse debere id, in quod oculos dirigere debemus ad mortificandum & Deo offerendum. Samuel statim accessit Saul, & cum obiurgans ex parte Dei ob factum ipsius iussit coram se adduci Agag Regem Amaleck. Et oblatu est ei Agag pinguisimus & tremens, & in frustra concidit eum Samuel coram Domino in Galgala. Fecit de eo sacrificium Deo. Hoc precipu esse debet, quod tibi Deo per mortificationem sacrificandum & offerendu est. Agag iste tua arrogantiæ & superbia, qui in te pra aliis regnat, haec impatientia haec tetra & dura conditio tua, hoc desiderium & appetitus gloriae & estimationis offerenda sunt.

Aliqui reperiuntur, qui omnem sollicitudine, omnem sanctitate & perfectionem eo referunt, vt exterius, & in eo quod foris apparet, videatur, in modestia & gestu multum edificante, & in exteriori nihil defectus animaduertatur, & nulla ipsis cura est de interiore mortificatione, qua omnium preciosissima & eminentissima est, sed habent voluntatem viuam & valde integram, vt & iudicium propriu & honorem & estimatione. His potest dici id quod Christus Scribis & Pharisaïs dicebat: *Va vobis Scribae & Pharisaïs hypocrita, quia mandatis, quod deforis est calcu & paropsidis, intus autem pleni estis rapina & immundicia, Pharisaee caece munda prius, quod intus est calcu & paropsidis, vt fiat illud, quod deforis est, mundum.* Si enim modestia haec exteriori non prouenit ex pacel maturitate interiori cordis, omnia erunt hypocritis & simulatio. Nolite fieri (dicit Christus Redemptor noster) vt sepulchra dealbata, qua foris pulchra videntur, & intus plena sunt ossibus mortuoru & immundicia. Et eodem capite plus ad propositum nostru reprehedit eosdem Scribas & Pharisaeos, dicens: *Va vobis Scribae & Pharisaïs hypocrita, qui decimatis mentiu*

Et animum & cimum, & reliquis que grauiora sunt legis, iudicium & misericordiam & fidem. Hoc est in terminis ut dicimus, aliquos esse, qui omnem lapidē mouent, ut se mortificent in rebus parui momenti, & nullius valoris, sed non tangūt hucos, nec ad interiora & viua perueniunt. Hoc vero præcipuum est quod mortificandum est, videlicet illa passio, vitium, inclinatio vel mala consuetudo, que plus in nobis dominatur, quæ plus ad se trahit, & maiori nos discrimini exponit, & in maiores errores ducit. Experientia nos docet, vnumquemq; in se solere sentire, vnum, duo vel tria, quæ maius ei bellum mouent & profectum impediunt, & sunt causa sui interitus. Id ergo est id quod quisq; oculos dirigere debet, ut id tollat & cum radice per mortificationem euellat. Hincq; mandari solet, ut de hoc instituat examen particulare, & in hoc præsertim insistatur in oratione: hæc enim maxima cuiusque necessitas est.

CAPVT XV.

Non omittendas mortificationes in paruis, & quam vtilis & Deo gratia sint huiusmodi mortificationes.

Hoc curanda maiora, ut minora non negligamus. Quod consiliū est contra eos, qui paruas mortificationes omittunt & nihili faciunt, eo quod minuta videantur, & nullum in iis profectū & perfectionē sitam esse. Qui magnus error est, & ideo de eodē nos monet Seruator noster in eadem reprehensione ad Scribas & Phariseos, non enim reprehendebat eos, quod curaret minuta illa, sed quia omittunt res graues legis, sed addit statim hæc etiā fieri debere, dnm dicit: *Hæc oportuit facere & illa non omittere.* Sæpius agimus, quanti momenti sit, etiam paruorū & minorum haberi rationē, & illa non negligi, & sane tanti momenti est, ut sæpius de eo agi conueniat, ne tantum mali nobis hoc accidat, ut per hæc spatia intrare solet. Nunc solum de eo dicamus,

quod ad propositum nostrum facit, quæ sunt duo declaranda, quorū prius, quantum boni in his mortificationib. situm sit posterius quantum malū & damnū nobis aduenire queat si illas negligamus, ut à priori exordiamur: facile est intelligere, quæ gratæ Deo sint mortificationes, quantum res ipsæ parue sint, & quanti valoris & meriti apud ipsum, quod in mortificatione non tam attendendū id quod sit à nobis, quam quod in eo propria voluntatē abnegamus & relinquimus. Hoc enim proprie est se mortificare, & semetipsum abnegare quod à nobis Christus in Euangelio requirit. Propria ergo hæc voluntas tam negatur & relinquatur in paruis quā in magnis, & aliquando etiā plus, ut dum magis voluntati nostræ repugnant, ut sæpius re ipsa experimur nos in paruis maiores difficultates, quam in magnis sentire. Mortificatio enim (ut dicit, & quidem recte, solet) non tam consistit in rebus, quam in voluntatis nostræ repugnātia. Sic ut in omni mortificatione, quamuis fiat in re parua, offerimus & sacrificamus Deo propriā voluntatē, eandem eius amore negātes & posthabētes, & ei dantes id quod nobis maxime carū & preciosū est, nihil enim est, quod tantū faciam⁹ & æstimemus ut propriā voluntatem, & eam dantes damus omnia.

S. Ambrosius ad propositū hoc magni æstimat factū illud Dauid, quando in castris contra Philistinos excubans, teste S. Scriptura: *Desiderauit & dixit: O si quis daret mihi aquam de cisterna Bethlem,* que erat ex altera parte hostilis exercitus. Quod audientes tres viri fortissimi per ruperūt castra hostiū, & attulerunt ei vas plenum aqua ex illa cisterna. Et sacer textus habet: *Qui noluit bibere, sed magis libauit illā Domino* illam effundens. Res sane magna & grāde sacrificiū offerre Deo sci-phū aquæ! S. Ambr. dicit magnū sacrificiū fuisse & Deo multū acceptū, & sufficiebat illud nobis referre S. Scripturam ut factū heroicū Dauid, ut intelligatur magnū fuisse. Quare vero magnū fuit? Scis quare? S. Ambrosius rationem dat: *Vicit ergo*

Mat. 16. 24.

Tamen paruum quam in magnis abneganda volum.

Ambrosius in Apolog. de Dauid c. 7. 1. Paral. c. 12. 17.

NAM-

naturam, ut sciens non biberet. & exemplum de se præbuit, quo omnis exercitus tolerare suum disceret. Non tantum ciphum aquæ, sed & voluntatem obtulit, quæ est, quod quis Deo sacrificat & offert, dum se mortificat, quantumvis in parvis sit, ideoque magni valoris & Deo gratissimum est.

S. Gregorius ad hoc propositum apertius de eodem Dauid affert, ut & Ambrosius idem ponit. Secundo Regum libro narrat S. Scriptura, quod Dauid attulerit arcam testamenti ad suam civitatem Sion cum processu & solemnitate magna, & ut aliquibus locis apud nos plebs pro more habet, ut die festo Corporis Christi tripudia & saltationes suas exerceat ante venerabile Sacramentum; sic etiam credibile est (ait S. Gregorius) plebem tum pro more habuisse ista tripudia & saltationes facere ante arcam Dei. Hic ergo potentissimus & fortissimus Rex suæ autoritatis & maiestatis oblitus, & vestes regias exutus iungit se tripudiantibus, & cepit saltare, tripudiare & psallere. Hinc vxor eius Michol ait: *Quasi si nudetur vnus de*

2. Reg. 6. 10.
& 1. Paral. 15. 29.
Generosus & nobilissimus est seipsum vincere quàm de hostibus triumphare.

scurreis. Non satis factum hoc Dauid, Gregorius mirari potest, & dicit: *Quid de eius factis ab aliis sentiantur, ignoro. Ego Dauid plus saltantem stupeo quam pugnantem: sentiant alii quod volent, Dauid me plus mirari cogit quando illum video saltantem & tripudiantem ante arcam, quasi vnum ex plebe & infimo ordine, quam dum audio, eum lacerasse viros & leones, & quàm dum audio, quod funda strauerit gigantem Goliath, & vicerit Philistinios: Pugnando quippe hostes subdidit, saltando autem coram Domino semetipsum vincit, plus enim est se quam alios vincere.*

Magni semper facienda mortificatio.

Magni ergo has mortificationes faciamus, & nunquam vilipendamus, ne nobis eueniat, quod Michol, quàm facti Dauid pudebat, & contemnebat eum in corde suo, & presentem obiurgauit: hinc à Deo sterilitate punita fuit, ut filios quam diu viueret, non haberet. Vide ne causa tibi tam sterilitatis & ariditatis in oratione sit, quam in conuersatione cum

proximis, ut tibi illi non adsint, & verba tua illis adsint, & ideo non habeas filios spirituales. Non sit huius causa, quod verecunderis exercere paruas mortificationes, & non velle adire superiores cum minutis, eo quod tibi videatur res esse puerorum & nouitiorum, & similes ad te non pertinere. Et multo magis hæc precantimenda iis, qui reprehendant, quos violent his addictos, & ea exacte & perfecte obseruantes, arguentes quasi scrupulosos & valde minutos, & ut idem irridentes & subsannantes. Quod huiusmodi est, ut magno damno esse possit, & quod magnum cuique scrupulum iniicere debet. Quam recte Dauid respondit Michol: *Ante Dominum, qui elegit matrem tuam quam patrem tuum, & ludam, & vultior fiam, plusquam factus sum. & ero humilis in oculis meis, qui ridet & murmurat, me hinc non abstrahet.* O (dicit S. Bernardus) *bonus lusus, quo Michol irascitur, & Deus delectatur, bonus ludus, qui hominibus quidem ridiculum, sed Angelis pulcherrimum spectaculum præbuit.* Hanc ludum lufirille qui dicebat: *Spectaculum facti sumus mundo, & Angelis & hominibus.* Utamur ergo & nos hoc ludo, & nihil faciamus (dicit S. Bernardus) eos qui dicunt: *Ludamus ut illudamur.* Sic enim facientes erimus spectaculum, quod homines stupent, Angeli mirantur, & Deo valde gratum est.

CAPVT XVI.

De malo & damno proueniente ex contemptu mortificationum in paruis.

EX dictis facile intelligere est, quantum mali & damni nobis instare possit, si paruas mortificationes vilipendamus & negligamus. Quia non tam rem paruum & minutam inspicere debemus, in qua nos non mortificamus, quam non volumus voluntatem nostram abnegare & frangere amore Dei, etiam in parui momenti re. Aliud magnum & multa consideratione

tione dignum damnū hic occurrit, quod hic quis hoc pacto voluntati suæ indulget, vt in alia re etiam faciat quod vult, & sic se reddit homo voluntati suæ & appetitui per omnia obsequiosum, fouens & augens voluntatem propriam. Non facile quis damnū, quod sibi infert, animaduertit. Propria hæc voluntas principis calculus leonis est, sed ita factus crescit, vt ferus & indomitus leo fiat, cui postea resistēdo non eris. Non est qui ignoret propriam voluntatem causam radicemque omnis mali & peccati, imo inferni ipsius esse. *Cesset propria voluntas, & infernus non erit*, dicebat sanctus & gloriosus Bernardus. Istis ergo mortificationibus quis propriam subigit voluntatem, & subtrahit illi licentiā consequendi omnia, quæ appetit, quod solet radix & causa esse omnis mali nostri & peccati. Hinc ait Richardus de sancto Victore, quandoquidem diabolus omnem operam impendit, vt superet nos in paruis culpis, vt tanto debiliores effectis post vincat in maioribus, fas esse etiam nos totos in eo esse, vt nos ipsos vincamus & sapius mortificemur in paruis, vt diaboli ostium claudamus, & ne nos vincat in maioribus. Dicitur nobis à paruis his incipiendū vt vsu vires paremus, & à parvorum victoria veniamus ad maiorum victoriā. Cassianus idē suadet, & docet exemplo: vt dum tibi aduenit ire motus, vel quia calamus, quo scribis, non est apras, vel quia cultellus non est acutus, vel ob alias similes causas, dicit opus esse hos motus inordinatos mortificari & cogi. quāuis enim cause hæc minutæ & nullius momenti sint, tamen hæc victoria, dum maiores & grauiores se offerant, vt dissidia cum proximis & incuriæ, seruis Dei vires sumit ad se mortificandum, & pacem & charitatem conferuandum.

Aliud bonum ex minutis his mortificationibus redundat, quas quis sua voluntate assumit, quo aliud magnū damnū & periculū vitatur, vt docuit vir sanctissimus Eusebius, vt refert Theodoretus: Hic sanctus multū se in his exerce-

Rodriguez exercit. pars 2.

bat, & rogatus quare hoc faceret? respondit: Exerceo & armo me contra fraudes & stratagemata diaboli, & hic procuro, vt graues tentationes, quib. me inuasurus est vel de superbia, vel luxuria, inuidia vel aliis similibus in paruas hæc vertantur, & si in paruis me vincat, parum perdam, sin vicero amplius confundetur & erubescet diabolus, videns se nec in paruis quidē ferme posse superare. Bene notandum id est, veritas enim est, quam multo vsu serui Dei didicerunt. Et certo intellige dum hoc mortificationis genere in paruis & minutis te exeres, tuas & diaboli tentationes in hæc vertendas, & si hanc mortificationem facis, hæc repugnantia vincetur, vel manebit. Si subinde in his vincaris, non multum perdes. si hoc exercitio abstines, & cum diabolo & carne tua in paruis hisce nō pugnas, impugnabunt te ille & illa maiorib. tentationibus, quibus si supereris, perditus es.

Narrat D. Augustinus, hominē quendam Catholicum multū molestiæ à muscis passum esse. Accessit eum quidam hæreticus Manichæus, cui molestiam exposuit, & quod se à muscis defendere non posset, & ab iis multum vexaretur. Oportuna hæc occasio visa est Manichæo, vt cum errore suo imbueret, qui in eo situs erat, quod duo essent rerum principia, vnum inuisibile, qui est Deus, alterū corporale & visibile, quod Manichæi dicebant esse diabolus, ad refutationem cuius erroris additum fuit in simbolo in Ecclesia cantari solito: *visibilem omnium & inuisibilem*. Quibus verbis confitemur, Deum non solum spiritualia & inuisibilia sed etiam corporalia & inuisibilia creasse. Videns ergo hæreticus hanc sibi oblatam oportunitatē, ad errorem suum illi infundendū, dixit illi: *Quis creauit muscas has?* Et quia tam illi molestæ erant, & tā malæ ei videbātur, nō audebat dicere Deum illas creasse. Hinc Manichæus sermonē ordiens dicit: *Si Deus muscas has non creauerit, quis eas ergo creauit?* Respondit alter: *Credo illas à diabolo creatas.* Replicat dein de Manichæus. *Si ergo*

August. tractat. 2. super Ioannem. Quidam exigua tentationi, non resistenti, salutis adit discrimen.

e diabo-

diabolus creavit muscas, ut dicitur, quis creavit apes. quæ paulo maiores amulcis sunt? Catholicus dicere non ausus fuit Deum apem & non muscâ creasse, quia parû inter easdem interest. Manichæus paulatim pergès aiebat: Si Deus nõ creavit muscas, etiam apes non creaturû, & ab ape ad locustam, & de hac ad lacertam, & inde ad aues, inde ad pecora, à pecoribus ad armenta & post ad elephantem & hominẽ: *Et persuasit homini, quod non à Deo esset factus homo.* Vide in quantû malum præcipitatus fuerit miser hic, eo quod ne parvam quidẽ mortificationẽ morsus muscarum tolerare potuerit. Hincq; S. Augustinus ait: Caue, ne diabolus te seducat, quando à muscis vexaris, ut infelicẽ hunc sedaxit, & per muscas cepit. Solem (dicit) aucupes in laqueis ponere muscas, ad aues capiẽdas, idem cum infelice hoc fecit diabolus, quẽ per muscas cepit & cõprehendit. Hinc caue ne te decipiat diabolus, dum affligeris & tentaris, & tristaris ob minuta & parua, his enim ut muscis solet diabolus multos capere, & paulatim ad maiora deducere.

CAPVT XVII.

In quo tria magni ponderis consilia huic materie seruientia ponuntur.

Varia conditiones hominum.

Imperfectio nulla est sentire & habere contradictiones & motus contra rationem.

QUIA tria personarû genera reperite est, adferemus hic etiam in medium tua consilia ad consolationẽ aliquorû & instructionem aliorum. Hominû conditiones variæ sunt, aliqui difficilioris naturæ sunt, & in carne magnas difficultates & contradictiones ad virtutẽ & bona opera sentiunt: hincq; consolationẽ vix admittunt, sibiq; persuadent omnia iam deplorata esse. His primû consilium consolans subseruit, culpam & imperfectiõnem non sitã esse in eo, quod quis sentiat & habeat istas contradictiones & motus contra rationẽ, sed quod quis easdem sequatur & secundû illas operetur. Id quod & in tentationibus videre est, in quibus culpa non sita est in motibus vel cogitationibus prauis, & turpibus, quæ se inge-

runt contra castitatem, vel contra fidem, vel aliquam aliarum virtutû, de quibus aliqui solent se affligere & cõsolationis expertes esse. Hinc recte aiunt Sancti: Noli ob has affligi & cruciari, culpa enim non in sensu sed cõsensu sita est. Quando haurum te pœnitet, & laboras eis resistere, & contemnere, potius sunt materia & causa maioris meriti. Idem vsu venit in prauis propensionibus & conditionibus, quas a natura habemus alii plus aliis, ex quibus in appetitu nostro tam prauis motus oriuntur & tot repugnantia & difficultates ad bonû. In quo non cõsistit, ut quis bonus malusue, perfectus imperfectusue sit. hoc enim naturale est, & in manu nostra nõ est, sed hæreditas est à peccato proniens. Et quamuis S. Paulus tantis esse donis exornatus, tamen in se sentiebat hanc repugnantiam & carnis rebellionẽ, ideoq; dicebat: *Video aliam legem in membris meis repugnantẽ legi menti meæ, & captiuantem in lege peccati, quæ est in membris meis.* S. Augustinus explicans illud Psalmi: *Ira scimini & nolite peccare, ait: Id est, licet insurgat motus animi, qui iam propter peccatum non est in potestate, salu non tentat ei ratio & mens, sed mente seruimus legi Dei, si adhuc carne seruimus legi peccati.* Vaccæ, quæ trahebant arcam Testamenti ibant mugientes, quia vituli illis ablati erant, quos natura amabant, sed ad vltimû, ut ait Scriptura, recta incedebant non declinantes ad dexterã nec sinistã. Vade & tu per rectam virtutis viam, & ne attende carnis mugitus, nec eis mouere, & hoc modo perfectus esse poteris.

Hoc discriminis est inter homines spirituales, qui student perfectioni, & carnales seu sensuales, qui eidem non student. discrimen vero in eo non situm est, quod sentiant vel non sentiant has carnis difficultates & contradictiones, sed quod eas hi sentiant, illi vero non. Piscis viuens contra aquam nititur & ascendit, mortuus autẽ aquæ fluxû sequitur. Hinc ergo videre erit, an spiritualis sis, & spiritus in te viuat, vel mortuus sis, vel si cõtra aquæ fluxû sursû nitaris, hoc est contra passionem

nū fluxū, vel si te deorsū earū fluxu rapi
 finis. Homo spiritualis nō audit gulæ vel
 appetitus sensualis latratūs & mugitus,
 nec iis obsequitur, & vt ait S. Iob: *Clamo-
 rem exaltationis non audit.* Ventre exactore
 vocat, plus enim, quā necesse habet, exi-
 git. S. Gregor. ait: *Clamorem exactoru non
 audit, est violentis ten:ationum motib. mi-
 nime consentire.* Ideoq; nemo animo ca-
 dere debet, si in se sentit prauas inclina-
 tiones. Sed maiorem animum sumere, vt
 inde ampliorē coronā consequatur, vt &
 ex tentationibus. Idq; etiā monet S. Au-
 gustin. sermone tertio de Ascensione, ex-
 hortans & animū addens, vt omnes cum
 Christo cœlū ascendamus. Inter alia me-
 dia eo ascendēdi, quæ adfert, sunt passio-
 nes & prauæ inclinationes: *Ascendamus
 etiā post illū per vitia & passiones nostras.* Et
 si forte quæras, quomodo possint nos
 passiones adiuuare, vt in cœlū ascēdam?
 Respondet, si quisq; labore eas subiugare
 & domare generoso animo: *De vitiis no-
 stris scalam nobis facimus, si vitia nostra cal-
 camus.* Hæc enim nos supra nos leuabūt,
 si sube nos fuerint, & nobis graduū loco
 ad cœlum ascendendū erunt. Legitur de
 B. P. N. Ign. in eius vita, q̄ quis natura
 esset cholericus, tamen ita inclinationē
 mortificauerit, mutauerit, vt pro phleg-
 matico haberetur. De Socrate etiā scribit
 Plutarch q̄ qdam physiognomus illū vi-
 dens, q̄ forma exteriori corporis & oris
 figura profitebatur se cuiusq; naturales
 inclinationes posse cōijcere, dicebat ho-
 minē illū valde in libidinē propendere,
 simulq; in gulā, ebrietatem & multa alia
 vitia. Vnde indignati discipuli manus in
 hominē illū injicere volebant; sed Socr.
 prohibuit dixitq; illū vera dixisse, talē enim
 se futurū, nisi se ad philosophiā & virtutis
 exercitiū applicasset. Si ergo philosophus
 solis naturalib. virtutib. tantū prauarum
 p̄pensionū dominiū & victoriā adeptus
 est, quid non adipiscetur Christianus &
 Religiosus Dei gratia adiuti? *Sapiens do-
 minabitur astru, potentior enim est gratia
 q̄ natura.* Aliud hominū gen^o est, qui na-
 tura sunt bonæ conditionis: *Sortiti sunt
 Animā bonā sic vt vix videatur in Adā pec-*

caste, vt de S. Bonauent. magistro suo di-
 cere solet Alexander de Ales: naturā ha-
 bent tā dulcē & bonā, vt omnia facienda
 ipsis facta videatur, nihil ipsis est difficile,
 nec repugnantias & cōtradictiones istas
 sentiunt, quas alii; sed dicāt: Quare mhi
 dictū difficultates in Religione esse, ego
 nullas sentio: His seruit secundū consiliū,
 vt non decipiātur. Si ergo Deus tibi bonā
 hanc cōditionē, & naturę facilitatē dedit
 vt has difficultates nō sentias, & quasi vix
 scias, qd sit tentatio, quę tibi molesta esse
 possit, ne te exaltes, nec vana tibi veniat
 gloria, hęc n. virtus nō est, si te exaltes, sed
 naturalis propētio cū qua nat^o, & cuiusq;
 virtus & p̄fectus nō est metienda ex oris
 vultu, nec exteriorib. quæ foris apparent,
 nec ex naturā facilitate & suauē & facili
 conditione, sed ex vi, q̄ quisq; sibi intulit,
 & ex victoria & dominio, q̄ de semetiplo
 acquisiuit. Hęc certa & infallibilis mēsu-
 ra est cuiusq; p̄fectus: & hic pl^o fecit alius
 qui naturā robustā vel cholericā habet,
 q̄ tu, q̄ te totam factā & habilē reperis, &
 nihil tibi fere vincendū est, ideoq; maio-
 ri p̄mio & remuneratione dignus.

Alexandrū M. maiori encomio dignū
 censet Plutarchus, q̄ omnes alios Monar-
 chas mundi, eo q̄ alios natos esse dicat,
 hūc vero brachio, hasta, multisq; vulne-
 rib. quæ variis in præliis acceperat. Mo-
 narchiā parasse Illi ergo qui mera vi suas
 superarunt passiones, se mortificantes &
 abstinentes, maiorē laudē & gloriā me-
 rentur, q̄ illi, quibus hæc modestia & pax
 naturalis innata est, & nihil habent, q̄
 vincerent. Hinc nulla est tibi vanæ glorię
 causa, ob q̄ te extollas, q̄ bonā hæc qua-
 litatē habes, nec alios minoris facias, q̄
 naturæ difficilioris & durioris sunt. Po-
 tius inde maioris sese offert occasio hu-
 militatis & verecundię, quod id non vir-
 tus sit, quod in te apparet, sed naturale
 quid, & in aliis virtus est, quicquid faci-
 ant. Tu nihil profecisti, quia nihil in te
 superasti, alius vero multum profecit,
 quia se in multis coereuit & vicit. Alii
 quia maiorem repugnantiam naturam-
 que magis habet rebellem, quam supera-
 re vel-

*non & com-
 positam ad
 perfectiōē.*

*Profectus ex
 vi quam sibi
 quisque in-
 fert metien-
 dus.*

*Exemplo
 confirmatur.*

*Nihil profecit
 qui nihil
 in se superat.*

em,
 ali-
 ser-
 Noli
 non
 ha-
 re,
 &
 aua
 auis
 quas
 quib,
 on-
 tates
 bo-
 elit.
 oltra
 oue-
 elit
 lebat
 onē,
 mer-
 ca-
 mē
 ali-
 i, lras
 p̄p̄
 on-
 cano
 betta-
 cha-
 is ab-
 ed ad
 ebant
 iūta.
 & ac
 uete,
 e s̄p̄
 rna
 deat
 quod
 i d̄
 od est
 iens
 mor-
 e ergo
 tus in
 aqua
 affio-
 num

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

re vellet, maior est sui cura, & sollicitudo, & feruor, ideoque plus in virtute proficit. Bona vero natura tibi est occasio negligentiae, & quiduis faciendi continua cum tepiditate: & quia inimicos & aduersarios non habes, ignauus & imbellis es. Expeditur etiam hic considerare, qualis futurus eras, si Deus duram & difficilem tibi, ut alii naturam dedisset & certo puta, te pluribus & maioribus defectibus obnoxium futurum quam aliud, si tam bona natura & conditione donatus, tantos errores committis, & es tam tepidus & languidus; quid futurum fuisset, si illas repugnantias & contradictiones habuisses quas alter? Propterea (ut dicimus) quando Deus non permittit tibi tentationes aduenire, cogitandum id prouenire ob debilitatem, quiaque virtutem ad hanc tolerandam non habes; similiter intelligendum singularem Dei gratiam esse tibi bonam hanc naturam & conditionem concessam, quia vires & virtus non erat ad vehementem & ferocientem naturam superandum, quam tamen aliis habet. Hoc enim pacto conscius bis partim humilitatem, partim bonam esse de proximo opinionem.

Tertia Conditio eorum qui quaedam has repugnantias & contradictiones non sentiunt, videntur sibi tranquillitatem possidere sed falso.

Tertium consilium seruit tertio hominum generi, ne decipiantur. Hi cum in se non sentiunt has repugnantias & contradictiones, nec carnes rebellionem, videnturque sibi pacem & tranquillitatem habere. Quod non accidit, quod mortificati sint, vel quia bona natura & conditio ipsis est innata, ut praecedentibus: sed quia non studet se retinere, nec sibi contradicere & resistere, sed delectantur propensionem & appetitum sequi, ideoque quia has repugnantias & contradictiones non sentiunt, putant se pacem habere quae tamen non vera, sed falsa & simulata pax est: Dicentes pax, pax, & non erat pax. In verba haec S.

Ier. 6. 14.

Ad Rom. 7. 23. August. lib. de continentia.

Pauli: *Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meae, & captiuam me in lege peccati:* dicit S. Augustinus: *Hanc pugnam & contradictionem carnis aduersus spiritum, & spiritus aduersus carnem non experiuntur in semet ipsis nisi bellatores virtutum debellatoresque vitiorum.* Idcirco vi-

demus mundanos hoc verbum mortificationis non capere, consueuerunt enim sequi voluntate, in omni eo quod eis succurrit, & hoc loco regulam & leges habere: *Sit pro ratione voluntas.* Nesciunt quid sit abstinere & resistere appetitui, hincque nullam in se pugnam nec repugnantiam sentiunt, eo quod nulla sit in illo, quod volunt. Hi vero, qui spiritu agunt, & student acquirendi veris virtutibus, & vitii & malis propensionibus eradicandis, statim hoc bellum & rebellionem carnis sentiunt. Ut enim avis non animaduertit se capere, nisi dum exire laqueum tentat; sic etiam homo non exacte cognoscit vitiorum & prauarum inclinationum robur, nisi dum se nititur expellere. In amplexa virtutis declaratur vitii resistentia.

In vitis sanctorum Patrum refertur, monachum quendam ex quodam Patre quaerentis. *Quid causa est, quod ego in anima mea non sentio pugnas & repugnantias tentationum quas alii sentiunt?* Respondit Pater: *Quia eo ut magnum domui vestibulum, quod intrat, quicumque vult, nesciens tamen quid intrus in domo sit. Sic etiam tu ignoras quid domi tuae fiat, laqueam habes conscientiam, parum cultodis cor, nec negotia tua circumspicere agis, non cogis sensus: ideoque ne mirare de eo, quod dicitis. Si portam recluderes, nec permitteres intrare prauas cogitationes, tunc clare videris quantum bellum & vim pararent ad intrandum. Si ergo intrus hoc bellum & pugnas & praelia carnis non sentis, fortasse id accidit, quia vitium tuam sequeris voluntatem, & tibi persuadeas fieri quia non laboras resistere appetitui tuo, & extirpare vitia & prauas inclinationes, quas habes.*

CAPITULUM XVIII.

Quam bonus, & quantumcumque in virtute profecerit homo, tamen ei semper necessarium in mortificatione exerceri.

S. Bernardus dicit semper necessarium esse ad manum habere falcem mortificationis, extirpando & mortificando, nec minime esse cui necesse non sit semper aliquid

quid scindere & putare, quantumlibet se mortificauerit, & videatur multū profecisse. *Credite mihi, & putata repullulant, & effugata redeunt, & reaccēduntur extincta, & sopita denovo excitantur.* Idcirco non sufficit semet secuisse & putasse, sed sapius & semper opus est mortificare & putare passionēs & nouas inclinationes. *Parum est ergo semel putasse, saepe putandum est, imo si fieri potest semper, quia semper quod putari oporteat, si non dissimulas, inuenies.* Quod in hortis videtur huic proposito optime pro similitudine quadrat. Videre est ibi ex fruticibus & variis herbis hic leonem illic equitem, alibi aquilam, delineari sin hortulanus non semper secet folia, quæ crescunt, post aliquot dies videre erit nec leonem, nec aquilā, natura enim germinat, & crescit herba secundū naturā. Idem hic euenit, quāuis enim sis vel leo, vel aquila, & tibi videre fortis & victor tui, nisi semper seces, circūcidas, putes & mortifices, breui nec leo, nec aquila sed monstrū eris: intus n. radicē contrariā habemus, quæ semper germinat & crescit secundū naturam: sic ut semper sit, quod mortificari oporteat. *Quātumlibet in hoc corpore manēs profeceris, erras si vitia putas emortua, & nō magis suppressa: velis, nolis, intra fines tuos habitat Iebusaeus, subiugari potest, sed nō extirpari.* Quātumlibet profeceris, semper inimicus tecum est, potest reprimi nō extirpari. S. Paulus dicit: *Scio quod nō habitat in me, hoc est in carne mea, bonū.* Parum dicebat S. Bern. dixit, nisi ad didisset, quod habitaret in eo malum, vitū & praua inclinatio, ut paulo post addidit dicens: *Non enim quod volo bonū, hoc facio, sed quod nolo malum, hoc ago, si autem quod nolo, hoc facio, iam ego non operor illud, sed quod habitat in me peccatum.* Subiungit S. Bern. Aut te ergo, si audes, præfert Apostolo aut fatere cum illo, te quoq; vitiiis non carere, sed in te habitare vitium & prauam inclinationem, & quod semper sit, quod mortifices.

Abbas Ephrem idem confirmat dū ait: *Bellum militum breue, sed monachi pugna, quoad vsq; migret ad Dominum, durat.* Plus laboris impendendum mortificandis &

moderandis affectibus & passionibus, quā expoliendis & aprandis durissimis lapidibus: quia præterquam quod in lapidibus nulla sit resistentia & cōtradictio, contra artificem, ut in nobis est; nō redit ad formam priorem. Nostri vero affectus & passionēs sapiissime mutantur, & reuirtiscunt & reuirtiscunt; ideoque necesse eas iterum aggredi. S. Hieronymus in illud Prophetæ: *Psallite Domino in cithara*: dicit, quod sicut testudo non reddit bonum sonum, nisi fides conueniant musica proportione, etsi vel vna sola rumpatur vel discordet, sit discors sonus; sic etiā, si vel vna sola passio in nobis discors & nō mortificata sit, concertum Deo gratū reddere non potest, ideo necesse omnes passionēs concordēs esse: *In psalterio decem chordarū psallite illi.* Ut eo tandem perueniatur, facile animaduertere est, quam necessariū sit semper huic exercitio intentum esse. Hinc patres, etiā illi qui perfecti erāt, idē probabant, & sese multis mortificationis generibus exercebant, ut refert. S. Ioann. Climachus. Huiusq; bonā reddebant rationem, sapius enim qui videtur profectus & in laboribus patientes, si Prælati omitant eos probare & exercere, ob opinionē quæ de illis haberetur, quod sint in virtute consummati, tandē perdūt & diminuunt solitā illam modestiā & patientiā. Quātumuis enim terra sit bona, pinguis & fertilis, si desit cultura & irrigatio, fit siluestris & sterilis, & profert carduos & spinas. Similiter quātumuis homo profecerit & sit perfectus, si eum deficiat cultura & irrigatio, quæ est mortificatio & exercitium patientiæ, fiet terra siluestris & sterilis, & produceret spinas prauarum & inhonestarum cogitationum, & falsæ & fraudulētæ securitatis. Sic ut omnes mortificatione egeamus, non solum malæ, sed etiam bonæ conditionis homines non solum imperfecti & incipientes sed etiā antiqui & perfecti, & nō solū ii, qui peccarūt, sed et qui Deū non offenderunt, illi ad virtutē parandum, hi ad conseruandum. Qui iumento vel bestia insidet, stratum & calcaria habet, quia semper bestia est.

Necessaria mortificationis semper.

Hieron lib. 6. super Isaiam. c. 16. Psal. 97. 5. In omnibus.

Psal. 32. 3.

Climachus e. 4. Omnibus.

*Quotidie.**Luc. 9. 23.**Climachus c. 4. Sueton. c. 8. in Tito.**Lib. 4. c. 5. vita P. Francisci de Bergia.**Nil sapit Francisc sine mortificatione.**Idem iuratus sibi hostis.*

Ad verba illa, quæ dicebat Christus Seruator noster: *Si quis vult venire post me abneget semetipsum & tollat crucem suam: addit* Euangelista S. Lucas: *Et tollat crucem suam quotidie.* Nullus dies abeat, in quo voluntatem propriam non frangis & eorceas in aliqua re: si nã sear (dicit S. Ioan. Chima.) crede hanc tibi perditum esse, & cogita te eo non fuisse Religiosum. Vt solitus dice re Imperator ille Romanus, quo die nemi beneficium contulisset: *Amici diem perdidit.* hodie non regnauimus, hodie nõ fuimus Reges & Imperatores, quia nulli beneficium impesum est. Magis ergo proprium est religioso se mortificare & voluntatem abnegare, quam Regibus & Imperatoribus beneficia conferre, hoc enim est religiosum esse, facere quod non vis & omittere quod vis.

Bonum hic, vt a sibi, nobis relinquit exemplum Pater noster Franciscus de Bergia, qui amarum & insipidum sibi victum fore dicebat eo die, quo corpus bona aliqua penitentia & mortificatione nõ castigasset. Et addebat, quod sine consolatione viueret si sciret mortẽ illi appetendã eo die, quo aliquam penitentiam non fecisset & sensus suos non mortificasset: Sic vt nullus dies ei abiret, quo se non mortificaret, rogabat que Dominum vt delicia & commoditates ipsi tormenta & cruces essent, & labores delicia. Qui est tertius & perfectissimus gradus mortificationis, & ideo volebat ne quid ei comoditatis fieret donec id à Deo impetrasset. In perpetuis erat excubiis, semper corpori bellũ inferbat, & semp inueniebat in quo se mortificaret & cruciaret: vocabat amicos quecunque adiuuabant ad illum assidendum. Si quando per solẽ æstate ambulã, æstu terrebarur, aiebat: *Quã nos iuuat amicus ille.* Idẽ de gelu, aere, vento, pluua in rigore hyemis, dolore podagrẽ vel cordis, & de illis, qui illũ persequebantur & murmurabant, dicebat, & nominabat amicos, quia illũ iuuabant vt superaret & subiiceret corpus, quod capitalẽ hostẽ suum dicebat. Neq; contentus erat mortificationibus & afflictionibus, quæ se spõte

offerebant, sed nouos ad se mortificandũ inuentiones excogitabat. Subinde arenã & lapillos calcis imponebat, vt inter eadum pedes læderent: in æstate sapius per feruorem solis ibat, & hyeme per niuem & gelu & pilis nuda habebat tẽpora, eo enim ex trahi iussisset quando discipuloam capere non poterat, corpus punctiõibus & aliis modis affligebat: imo in ipsis morbis rationes quarebat: quibus dolorem dolori, cruciatum cruciatui adderet, potiones enim, quam amarã essent, sorbendo bibebat, quasi dulcẽ aliquã sortitionem pilulas amaras mandebat dentibus & multo tempore seruabat in ore, & hoc pacto sensus mortificabat & cruciabat & carnem crucifigebat, & sic studebat ad perfectionem & sanctitatem peruenire, ad quam peruenit.

CAPVT XIX.

De duobus medijs, quæ facile & suauere reddent mortificationis exercitium, quæ sunt Dei gratia & sanctus amor.

RESTAT agamus de aliquibus medijs, quæ nos iuuant, vt tam nobis necessarium exercitiũ hoc mortificationis fiat non solũ facile & tolerabile, sed etiã suauẽ & lapidum. Primũ & præcipuũ ad hoc remediũ esse debet Dei gratia, qua omnia facilia & leuia fiunt. Sanctus Apostolus multum affligebatur tentatione, & Dei instanter rogabat, vt auferret eam? *Propter quod Dominũ rogaui vt discederet à me.* Et respondit ei Dominus: *Sufficit tibi gratia mea.* Eademq; se sic confortatum lenit, vt diceret: *Omnia possum in eo, qui mi confortat: Non ego autem, sed gratia Dei mecum.* Non solos nos Deus in hoc mortificationis labore relinquit, ipse nobis ad eũ, & eleuat onus: ideoq; legem suam iugum nominat, quod à duobus fertur, Christus se nobis iungit vt portet quis ergo animũ despondeat cũ tali cõsortio & auxilio: ne videatur tibi difficile, minorem enim oneris partem feres. Ideoque quamuis iugum

gum dicat, addit suaue, & quamuis onus nominet, dicit leue esse. *Iugum enim meum suaue est, & onus meum leue.* Quamuis enim respectu nostrae naturae & imbecillitatis graue sit, idque nomine iugi & oneris indicatur; tamen Dei gratia fit facile & suaue, idem enim Dominus & leue reddit, vt per prophetam Oseam promittit. *Et ero eis quasi exaltans iugum super maxillas eorum.* Et per Isaiam dicit: *Computrescet iugum a facie olei.* Mortificatis videtur iugum & graue onus, sed tantus est fauor & gratia Dei significata per oleum, quod iugum computrescet & tam suaue fiet, vt humeros non laedat, nec quidem sentiat.

S. Bernardus sermone primo de Dedicacione Ecclesiae dicit, quemadmodum dum consecrantur Ecclesiae, talis cerimonia in usu est, vt cruces oleo sancto unguantur: idem Deus facit in cordibus Religiosorum, spirituali enim vnctione gratiae suae ungit & suauiores in eis reddit cruces poenitentiae & mortificationis, vt ipsis sint faciles & suaues. Hincque est, quod multi hoc exercitium fugiant, quia crucem vident & non vnctionem; sed vos experti (loquens Religiosis) *Ecce vno scitis, quia crux nostra inuncta est, & hac vnctione non solum facilis est & leuis: sed vt ita dicam, amariendo nostra dulcissima,* quod enim mundanis videtur amarum & inspidum, nobis Dei gratia valde dulce & sapidum est. Ideo dicebat Sanctus Augustinus, quod nondum intellecto nomine castitatis videbatur nullus ei eandem seruire posse, donec intellexisset Dei gratiam, quae recte dicitur nobis licet illud S. Ioannes: *Et mandata eius graui non sunt:* plenitudo enim gratiae, quam Deus dat ad illa complenda, reddit illa facilia & suaui. S. Gregorius in illud Isaiae: *Qui sperant in Domino, mutabunt fortitudinem:* ponit duo fortitudinis genera, alterum iustorum, ad se amore Dei mortificandum & patiendum, alterum malorum, ad tolerandum magnos labores pro mundo, & consulendum honoribus, bonis, appetitui & desiderio satisfaciendum, & dicit eos, qui gratiae Dei fidunt hanc

fortitudinem mutaturos in illam iustorum.

Secundum, quod mortificationis exercitium facile & suaue reddit, est Dei amor. S. Augustinus ait nihil tam efficax esse, nec quemcumque laborem faciliorem & suauiorem reddere, quam amor: *Qui amat, non laborat:* amor enim facit, vt labor non sentiat: *Omnis labor non amantibus grauis est, solus amor est, qui nomen difficultatis erubescit,* labor amantibus non est grauis, sed eo potius delectantur, vt videre est in piscantibus & venantibus, quibus hic labor non est grauis, sed potius recreatione putat. eo quod multo amore & affectu id faciat. Quid facit matrem non sentire educationis filii laborem continuu, nisi amor? Quid facit vxorem nocte dieque mariti aegroti cura habere, nisi amor? Quid facit ad vsque bestias & aues tanta sollicitas esse in educatione pullorum, & sibi substrahere quod edunt, & laborare ne illi fatigaretur, & tanto animo illos defendere, nisi amor? Quid fecit Iacob breues videri labores septem & postea 14. annorum causa Rachel, nisi amor? *Videbantur illi pauci dies pro amoris magnitudine.* Dicit S. Bernardus super illud Spiritus: *Fasciculus myrrha dilectus meus mihi. Propterea non fascem sed fasciculum dilectum dicit, quod leue pro amore ipsius ducat, quicquid laboris imminet & doloris.* Notandum similiter, non absolute dixisse: *Fasciculus myrrha dilectus meus,* sed addit: *mihi,* & facit eum, quem amat fasciculum: si tibi fascis grauis & magnus, id fit, quia non amas, defectus amoris est, & ideo hoc tibi sit signum non multum aut parum amoris Dei habes. Non magni virtutis labores sunt, nisi exiguus sit noster amor, & ideo magni fiant. multum ama. & non solum non laborem, sed saporem senties. *Vbi autem amor est, labor non est, sed sapor,* dicit S. Bern. Aiebat Sancta quaedam, iam vocata & amore Dei vulnerata, se non amplius sciuisse, quid esset pati, nec intus nec foris, nec a mundo, nec diabolo, nec carne, nec quopiam alio: purus enim amor nescit quid sit poena vel tormentum. Sic vt amor praeterquam quod omnia facit eximia, & valde perfecta, addit magna

Amanti nihil durum.
Aug. in Manuali & tractat de laudibus charitatis a lib. de bona viduitate circa finem ser. 9. de verbu Domini serm. 48. de tempore.

Gen. 19. 20.
Bern. ser. 43. super Cantica Cant. 1. 12.

Bern. ser. 89. super Cantica ca.

magnam animam & fortitudinem, ad quemuis laborem & mortificationem subeundam, & reddit omnia facilia, leuia & sapida. Id declarat S. Chrys. in illud S. Pauli: *Plenitudo legis dilectio*: quod non solummodo dicere velit, totam legem & omnia mandata conclusa esse in breui hac voce, Amor, sed etiam eandem nobis facilem reddere obseruationem totius legis & omnium mandatorum Dei.

Morte fortior dilectio.
Cant. 8. 6.

Greg. ho. 11. super Euang. Augu. epist. 29. ad Hieronymum.

Quod etiam confirmatur dicto illo Sapientis: *Fortis est ut mors dilectio*: Inter alias eum à Sanctis huius sententia proposito nostro seruietes adferuntur explanationes. S. Greg. alteram adfert, quam S. Aug. dicit optimam esse. Scis quid sibi velit, dū dicit quod fortis est ut mors dilectio? Ut mors separat animam à corpore, sic etiā amor Dei separat animam à rebus corporeis & sensibilib. & ut mors separat hominem à rerum omnium mundanarū commercio, sic & Dei amor dominium habet spiritus, sic illū fortificat, ut se separat à commercio & conuersatione mundana, & affectu, quē habet ad carnem & omnia sensualia. Hoc est dilectionem esse fortem ut mortem, ut enim mors occidit corpus, sic amor Dei occidit & extinguit in nobis affectum ad omnia corporalia & sensualia, facit hominem mundo mori & amori proprio, & Christi solum viuere, ut possit cum D. Paulo dicere: *Viuo autem iam non ego, uiuit autem in me Christus.*

Ad Gal. 2. 20.

Aug. super Psal. 47. 14.

S. August. aliam valde bonam explanationem in verba illa adfert: *Ponite corda vestra in virtute eius*: & dicit dilectionem ut mortem fortē esse, ut enim morti aduenienti nullis medicinis nec artificii resisti potest, nec prodest esse Episcopū, Regem vel Papam, aut Imperatorem, mors enim omnia præterit, nec quid ei opponi potest sic etiā dū quis vero Dei amore captus est, nihil ei potest opponi, nec omnia, quæ in mundo sunt, possunt eum inde separare, nec honores, nec diuitiæ nec prospera, nec aduersa, id quisque in se videat considerans gratiam quam Dominus illi impertiuir: vna tantum scintilla amoris sui, quam dedit, nullus se opposuit aut cogere

potuit, ut viam perfectionis & religionis, quam ingressus es, desereres, nec parentes, nec amicos, nec quicquid in mundo est, curasti, sed omnia calcasti & contempnisti præ eo, quod habes. Diligamus ergo Deum, & nihil se nobis opponet, sed potius cū Apostolo dicemus: *Quis ergo nos separabit à charitate Christi, tribulatio an angustia, an fames, an nuditas, an periculum, an persecutio, an gladius?* Certe sum, quia neq; mors, neq; vita, neq; Angeli, neq; principatus, neque virtutes, neq; instantia, neq; futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo Domino nostro.

CAPVT XX.

De alio medio, quod facile & incrudum reddet mortificationis exercitium, quod est remuneratio nis spes.

TERTIUM medium, quod facile & facile tue reddit mortificationis exercitium est remuneratio nis magnitudo, quæ speramus. Hac spe sibi animum addebat & se consolabatur S. Iob in medio magnarū tribulationum dicens: *Quis mihi retribuatur scribantur sermones mei quis mihi det exarentur in libro stilo ferreo & plumbi lamina, vel culte sculptantur in silice?* Quis mihi det (inquit) ut scribantur sermones, quos volo dicere, ut æternę memorię conficiantur posterorum: & adiungit. *Ad longiorum memoriã, quis mihi dabit, ut sculptantur in libro stilo vel puncto ferreo in lamina plumbi? Quare S. Iob sic petis dicta tua eternitati sacrari? ut solamen, quod in aduersis meis habeo, omnes nati & nati di in suis habeant. Et quæ sunt verba hæc: Scio enim quod Redemptor meus uiuit, & in nouissimo die de terra surrecturus sum, & rursum circūdabor pelle mea, & in carne mea uidebo Deum meum, quæ uisurus sum ego ipse, & oculi mei conspiciuntur sunt, & non auisus. Reposita est hæc spes mea in sinu meo. Dicit se scire per Dei sui reuelationem Redempto-*

potorem suum viuere, nam loquitur de Fi-
 lio Dei, & de futuro, vt de praterito aut
 presente, & le ex puluere resuscitandum,
 in quem mutatus erat, & Deum visurum,
 quæ est merces eorum, qui ei seruiunt, &
 ipsius qui iam patitur, & ex hac spe vt the-
 sauro sumo consolationem in aduersita-
 tibus meis. Eodem modo addebat Deus
 animam Abrahæ, dum enim diceret: Do-
 mine cæli, qui terram & cognationem
 meam, quia sic mandasti, quod mihi præ-
 mium dabis: respondet: *Merces tua ma-
 gna nimis.* S. Paulus dicit, Moysen etiam
 hac animatum honoribus renuntiasse, &
 elegisse improprium: *Fide Moyses grandis
 factus, negauit se esse filium filis Pharaonis,
 magis eligens affligi cum populo Dei, quam
 temporalis peccati habere iucunditatem, ma-
 iores diuitias estimans thesauro Ægyptiorum
 improprium Christi, aspicebat enim in re-
 nuntiationem.* Hac etiam se animabat Da-
 uid, ad seruandam legem & mandata Dei,
 dum diceret: *Inclinaui cor meum ad facien-
 das iustificationes tuas in aeternum propter re-
 tributionem.*

mus: quod petitur, nihil est, pro eo quod
 datur, gratis id datur. Non potest sciri,
 an quid carum vel vile sit, ex eo, quod pe-
 titur, nisi res ipsa inspiciatur, quæ vendi-
 tur. Quæro, an multum sit dare centum
 aureos pro re aliqua? talis posset esse, vt
 sic sit, vt etiam quin quaginta terentii ta-
 lem faciant, & etiam talis, vt dando mille
 ducatos, gratis data dici possit, vt si fuerit
 pretiosissimus aliquis lapis, vel si mille
 ducatis detur oppidum, gratis detur. Sic
 etiam si scire velis, an multum vel parum
 à te petit Deus, inspicere quid emas, inspicere
 præmium, quod datur. *Ego ero merces tua.*
 Deum dant? hoc dant? gratis dant? nihil à
 me pro eo petunt, si petant, vt voluntatem
 negem, & me mortificem: *Pro nihilo saluos
 facies illos. Qui non habetis argentum, prope-
 rate, emite, & comedite, venite, emite absque
 argento, & absque ulla commutatione vinum &
 lac.* Hoc medium etiam multum comendat
 S. Basil. *Semper cor tuum promissa celestia me-
 ditetur, vt ipsa te ad virtutum viam prouocent.*
 Eo ipso S. Abbas Antonius discipulos in-
 citabat, ad continuandum in religionis ri-
 gore. Et obstupescens Dei liberalitatem,
 subsistebat, & dicebat, negotia & contra-
 ctus hominum vtrique esse pares, vnus n.
 tantum dat, quantum recipit, & venditum tan-
 tum est, quantum pretium, quod datur: sed æter-
 nae vitæ & gloriæ promissum vilissime emi-
 tur, nam scriptum est: *Dies annorum nostrorum in
 ipsis septuaginta anni: si autem potentibus octo-
 ginta anni, & amplius eorum, labor & dolor.*
 Vbi ergo seruiuerimus Deo 80. vel 100.
 annos, & diutius, non dabuntur pro illis tot
 anni gloriæ, sed vt pro iisdem annis æternum
 in gloria regnemus, quoadiu Deus fuerit,
 in sæcula sæculorum. *In aeternum & ultra* (di-
 cebat Sanctus) *ergo filij non vos aut tadium
 defatiget, aut vana gloria delectet ambitio:
 Non enim sunt condigna passionibus huius temporis ad
 futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis.* Id. *1. Cor. 4. 17.*
*enim, quod in presenti est momentaneum &
 leue tribulationis nostra, supra modum in sub-
 limitate æternæ gloriæ pondus operatur in
 nobis.* Pro labore momentaneo æternum &
 semper duraturum gloriæ pondus datur.
 S. Bernard. egregiam similitudinem & propo-
 sito

Regnum pro
ouo.

1. Pet. 5. 2.

Esa. 55. 1.

Basil. in mo-
nit. ad fil. spir.

Age. sere; æ-
terna metes.

Exod. 15. 18.

Rom. 8. 18.

1. Cor. 4. 17.

Gen. 11. 1.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

1. Pet. 5. 2.

sito quadrantem adfert. Nullus agricola tam fatuus est, ut longum ipsi videatur tempus, quo seminat, quāuis in eo multos dies columat, scit enim, quo longius erit tempus seminationis, tanto maiorem & copiosorem fore messem. Sic etiam dicit, laborem huius vitæ nobis non debere videri longū (hoc enim seminationis tempus est) & quo plus seminauerimus & laborauerimus, tanto abundantiorē & copiosorem fructum colligemus. Et addit hæc verba Sanctus: *Et certe modicum seminis incrementum non modica seminis multiplicatio est.* Quando agricola messem videt, & colligit pro vna mensura tritici, quam seminauit, viginti vel triginta, vel let seminasse plures.

Bern. ep. 341.
ad Monachos
Ecclesie S.
Martini.

CAVTV XXI.
*Variis exemplis confirmantur dicta
capite precedente.*

NARRATUR de quodam patre, qui multum laborabat, & multis poenitentibus & mortificationibus affligebat. Dicebant socij & discipuli, ut cessaret & superfederet huiusmodi laboribus & mortificationibus, eo quod tantæ essent. Respondit: Credite mihi, filij si locus & conditio, quam habent sancti in cælo, esset capax doloris & poenæ, illos sane multum dolituros, eo quod non plus laboris & mortificationis in hac vita perpeffi sunt, animaduertentes magnum præmium, quod pro illo acceptari erāt, & quod tantillo labore & sumptu gloriæ tantum sibi parare poterāt. Cum hoc conuenit S. Bonauentura dictū: *Tantam enim gloriam o-*

Merere dū
formis est.

Bonau. ap. 15.
de perf. relig.
l. 1. c. 32.

Blo. & r. esert
Tilman. Bre.
denbach. l. 8.
col. 6. 30.

Hora nulla
sine linea.

de perf. relig. mni hora negligimus, quantā bonā interim facere possemus, si otiose eam transigimus.
Huic simile, quod dicitur de S. virgine Mechtilde, quæ sapissime à Christo sponso suo, cui se totam sacrauerat, visitata, & ex eo mira intelligens, audiuit quadā vice sanctos sibi dicentes: O quam felices & beati vos, quæ adhuc in terra viuitis, propter magna merita quæ parare potestis: si n. homo sciret, quātū potest omni die mereri, statim ab ipsa hora, qua strato surgit, cor

læritia & suauitate impleretur, & quod dies ille ortus esset, in quo Deo Domino nostro viuere potest, & eius gratia ad honorem & gloriā Dei augere suū meritum, & ille daret vires & robur ad omnia faciendum & patiendum summo gaudio.

In Prælo spirituali composito à Ioanne Euirato, vel (ut alij dicunt) à S. Sophronio Patriarcha Hierosolymitano, & approbato in Concilio Niceno secundo, narratur, quod Monachus quidā cellā habitabat, procul ab aqua distitā, videlicet circiter 4. miliaria, & vadens quadā vice pro aqua deiecit in via valde defatigatus, & dixit apud se: Quare necesse mihi laboris tantū sumere, volo habitationem prope aquam facere, & ibi cellam extruere. Alia vice vadens cū vase ad aquā, designabat locū, in quo cellam eōmode posset construere, & quæ ratione illā faceret, & quā ibi vitā duceret. Statim audiuit vocem, quasi hominis, dicentis: Vnum, duo, tria, & mitatus respexit, quod in solitudine quis distans metiretur vel numeraret, & neminem videbat. Ipse vero perrexit in via cogitans de eo, quod proposuerat, & eandem vocem iterū audiuit, dicentē: Vnū, duo, tria, &c. Et secundo respexit, & rursus neminem vidit. Tertio idem accidit, & respiciens vidit pulchrum & fulgidū adolescentē, qui dixit illi: Ne turbare, sum Angelus Dei, & veni, ut numerē passus tuos, ne vilius eorū suo præmio & remuneratione careat. Et hoc dicto disparuit. Monachus hoc vidēs in se reuersus est, & dixit: Quomodo sic mēte captus sum, ut tanto me bono & lucro spoliare velim. Et statim decreuit longius cellam ponere, quam erat, ut sic maiorem laborem & lassitudinem pateretur.

Narratur in vitis Patru de quodā grauāuo Monacho, qui habitabat in Thebas, de, qui habebat discipulū, quem multum probauerat. Sueuerat sanctus senex et facere singulis noctibus, exhortationē, & facta oratione eum dimittere cubitū. Contigit quosdā seculares visitare Monachū, motos abstinentiæ eius fama, & illis sero dimissis, cœpit exhortationē solitā facere, quæ durauit tantū, ut senex in somnū

inci-

incideret. Bonus discipulus expectabat, donec euigilaret, vt simul oratione fa-
rent, & illu dimitteret. Illo vero non euigilante cepit affligi cogitationib. impa-
tientiæ, quæ iubebant, vt cubitum abiret. Resistebat semel, sed aliæ & aliæ insurgunt, ad septem vsq; , & omnib. magno animo resistit. Media nocte expergiscitur senex, & inueniens cum eodem loco sedentem, quo erat, dum inciperet, exhortationem dixit: Fili, cur me non excitasti? Respondit: Ne tibi molestus essem. Legunt preces matutinas, quib. absolutis, dedit ei benedictionem, & dimisit. Senex aut se orationi dans, fuit in extasi raptus, & Angelus quidam ostendit ei locu pulchru & gloriosum, & sedem splendidam, & supra sedem septem pretiosissimas coronas. Senex quærebatur, cuius essent hæ coronæ? Repondet discipuli esse, & locu & sedem ei a Domino datâ pro vita, quam agit, coronas vero eadē nocte promeritū esse. Mane quæsiuit monach⁹ a discipulo, qd illi nocte elapsa contigisset, dū ipse dormiret? Bonus discipulus narrat quod illi contigerat, & quod septies cogitationib. resistisset, quæ monebāt, ne ipsum expectaret. Ex quo nouit senex illū 7. has coronas promeritū esse.

De S. Francisco dicitur, qd obtius factus quadam vice hyeme fratri carnali qui videns illum male vestitū, & quasi nudum, motientem & frigore tremetem, inquit illi ridendo dici, an vellet illi sudoris guttam vendere. Sanctus multa cū hilaritate respondit: Dicit fratri meo, qd totū iā Deo & Domino meo magno & caro vendidi. Alias & post aliquor annos multū grauib. & continuis dolorib. afflictus, & præterea nouis & molestis Diaboli tentationibus sic obrutus, vt vix viribus vllis humanis iuari posse videretur, audiuit vocem e cælo, quæ illū bono animo esse iuberet, eo qd ob istos labores & tribulationes tantum thesaurum adepturus esset, & quamuis omnis terra verteretur in aurū, & omnia saxa in pretiosissimas margaritas, & omnes aquæ in balsamum, tamen cōparari non possent cū præmio & remuneracione, quæ pro iisdem acciperet. Quo

promisso sic exhilaratus & recreatus fuit Sanctus, vt post nullos dolores sentiret. Et vocatis religiosis narrauit solamen, quod Deus e cælo misisset.

CAPVT XXII.

De medio, quo iuuabimur, & quod reddet facile mortificationis exercitium, videlicet Christi Seruatoris exemplo.

QVARTVM medium quod animum addet, & in hoc mortificationis exercitio multum iuuabit, est Christi Seruatoris nostri exemplum. Ideoque id a S. Paulo nobis proponitur ad nobis animum dandum. Armemus nos patientia, & per patientiam curramus ad propositum nobis certamen, quod nos manet, aspicientes in authorem fidei, & consummatorem Iesum, qui proposito sibi gaudio redemptionis nostræ sustinet, & crucem confusione contempta. Recogitate eum, qui talem sustinuit à peccatoribus aduersus semetipsum contradictionem, vt ne fatigemini animus vestri deficientes. Non enim usque ad sanguinem restitistis aduersus peccatum repugnantes. Refert sacra Scriptura, dum filij Israel ibant per desertum, & inueniebant aquas Maran, quæ tam erant amara, vt eas bibere non possent, Moysen Deum orasse, qui ostendit illi lignum, quo in aquas iniecto, reddita sunt dulces & lapidæ. Per lignum hoc intelligitur à sanctis lignum crucis. Quando ergo mortificationis labor amarus & grauis tibi erit, inijce ei sanctum hoc lignum, & recordare crucis & passionis Christi, flagellorum & spinatum, fellis & aceti, quod ei in siti propinatum est, & statim tibi dulcis & lapidus erit.

In Chron. Minoritarum legitur, quod quidam diues, honoratus & delicijs assuetus ordinem intrauerit, & tentator videns vitæ eius mutatione, aggressus est illum, & oculis subiecit ordinis austeritatem, & pro lautitijs, mollibus vestibus & lecto, quib. in mundo utebatur, inueniebat fa-

Christi exemplum confortat.

Hebr. 12. 2.

Exod. 15. 23.

2. p. 1. 4. e. 10. Chronic. 5. Francisc.

Probatum exemplo.

1. p. 1. 4. e. 10. Chronic. 5. Francisc.

bas, durum vestitum, stramen pro lecto, extremam paupertatem pro diuitijs. Quæ omnia Diabolus ei proponebat, & multum eum urgebat, vt illa desereret, & ad seculum rediret. Tantum processit tentatio, vt proponeret exire religionem. Et in hoc proposito transibat per capitulum, & genua flectens ante imaginem Crucifixi, eius misericordiam commendauit, & raptus est extra se, & eleuatus in spiritu, & apparuerunt ei Christus & gloriosa eius mater, & interrogabant, quare exiret? Ipse summa cum reuerentia respondit: Domine, in seculo nutritus sum in multis delicijs, & ideo austeritatem huius ordinis tolerare non possum, specialiter in victu & vestitu. Dominus leuans brachium dextrum ostendit illi vulnus lateris sanguine stillans, & ait illi: Extende brachium, & mitte huc manum, & unge eam lateris mei cruore, & quando mentem subibit aliqua austeritas vel rigor, riga ea hoc sanguine, & quantumcunq; difficile fuerit, facile & suave fiet. Et nouicius exequens, quod Dominus iusserat, quantumq; tentatione adueniente recordabatur Christi passionis, & statim omnia in magna dulcedine vertebatur. Quid potest homuncioni & vili vermiculo videri durum aut asperum, dum aspicit Deum spinis coronatum, & in cruce eleuatum, ipsius amoris ergo? Quid non tolerabit & patietur pro proprijs peccatis, qui videt Dominum Marestatum tantum pati pro alienis?

Sanguis Christi condita amara dulcesunt.

Quid sancti omnes exemplo Christi & amore fecerunt.

lib. 1. c. 3. v. 17. D. Ignatij.

Sancti frequenter hoc medio exempli Seruatoris nostri videntur, & desiderium eum imitandi, nam patetquam quod efficacissimum sit, ad nos ad mortificationem & patientiam excitandum, multa perfectionis medium est, & quod excellentiora reddit opera, eo quod ex amore Dei nascantur. Ideoque legimus de B. Patre nostro Ignatio, quod initio conversionis multum penitentia & mortificationis exereuerit, considerans sua peccata, & intendens pro eisdem satisfacere. Post vero alius ascendit, & corpus austeritatibus & penis afflixit, non tam considerans peccata, quam Christi & sanctorum exempla. Atrendebant sancti hanc vitam Christum in-

gressum & amplexum labores & crucem tanto amore & desiderio, vt nec tempus, nec hora esset, in qua vita & sanguinem pro nobis profundere dubitaret. Vtq; elephantes videtes sanguinem maiores in pugna animos sumunt, sic & ipsis magna adueniebat sitis subeundi martyrij, & sanguinem fundendi eius amore, quod ante ipsis ea effuderat. Et eo quod desiderium hoc in effectum non deduceretur, in seipos crudeles erant, & fiebant sui ipsius carnifices, & corpora dilacerabant, penitentibus affligendo & mortificando, & abnegando voluntates & appetitus, & sic paulisper respirabant: hic enim ex parte eorum desiderij fiebat lassus, imitantes, quantum poterant, Christum Seruatorem. Hoc est, quod dicit Apost. Paulus: *Semper mortificationem Iesu in corpore nostro circiferentes, vt & vita Iesu manifestetur in corporibus nostris.* Mortificatio corporis talis esse debet, vt similis sit & exhibeat Iesu Christi vitam. Dicit S. Bernardus: *Non decet sub capite spinoso membrum esse delicatum, sed vt se mortificet, & carnem crucifigat, vt capitum simile sit.*

Multa ad hæc media adferri possent, omnia enim, quæ sancti dant & adferunt, ad nos ad penitentiam exhortandos, pertinere possunt ad nos ad mortificationem mouendos. In verba illa Apostoli: *Non sunt autem condigna passiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis,* dicit S. Bernard. passiones & tribulationes non sunt comparandæ, nec æquales, neq; gloriæ, quam speramus, neq; penæ, quam timeamus, neq; peccatis, quæ commisimus, neque beneficijs, quæ a Deo accepimus. Aliquid horum bene ponderatum poterit nos valde ad hoc exercitium excitare.

CAPVT XXIII.

De tribus mortificationis gradibus.

PRO conclusione huius tractatus trademus breuiter tres mortificationis gradus, quos S. Bern. allegat. vt ipsæ tantum gradibus ad perfectionem ascendamus. Primus est, quem S. Petrus in primo sua Canonica docet: *Charissimi, obsecro*

nos tanquam aduenas & peregrinos abstinere vos à carnalibus desideriis, quæ militant aduersus animam. Omnes peregrini sumus in hoc mundo, & proficiscimur ad patriam nostram cœlestem, vt dicit S. Paulus Apostolus: *Non enim habemus hic ciuitatem permanentem, sed futuram inquirimus, & dum sumus in corpore, peregrinamur à Domino.* Reputemus ergo nos peregrinos. Peregrinus, teste Bernhardo, vadit viam rectam, & vitat ambages, quas potest, etsi in via vider aliquos pugnantes alios epulantes, nos attendit nec curat hæc, sed prosequitur rectam suam viam, quia peregrinus est, & hæc ad illum non pertinent. Totus in eo est, & nihil aliud agit, quam suspirare & accedere patriam, id est, eo que vnico leui vestitu, & vno palto, qui sufficiant itineri conficiendo, contentus est, nec onustus non necessarijs vult esse, vt facilius & expeditius vadat. Eodem modo nos habere debemus in nostra peregrinatione. Vtendum rebus mundanis vt transeuntibus, & sicut peregrini viatores, vt sumus, nec fumentes plus, quam egemus ad absoluendum iter. *Habentes autem alimenta & quibus regamur, hæc contemti sumus.* Superledeamus & exonermus nos eo, quod non valde necessarium, vt sic omnibus expediti melius ambulemus, suspiremus ad patriam, & deploramus exilium nostrum: *Hæc mihi, quia incolatus meus prolongatus est.* Felix & beatus ille (dicit S. Bernardus) qui se habet & tractat tanquam peregrinum, & nouit & deplorat suum exilium, dicens cum Propheta: *Quoniam aduenas ego sum apud te, & peregrinus sicut omnes Patres mei.*

Valde bonus est hic gradus, & multum fecerimus, si ad illum peruenerimus: sed alius est hoc multo præstantior & perfectior (dicit Sanctus) peregrinus enim licet non se iungit ciuibus & populis, tamen aliquando gaudet se videre & audire, quod perviam contingit, & id alijs narrare, & quamuis his nõ omnino viam omittat, tamen detinetur, & serius ad locum destinatum peruenit, & aliquando

nunquam peruenit. Quis ergo est maxime alienus, liberrimus, & separatus maxime à rebus huius sæculi, quam peregrinus? Scisne quis? Mortuus. Licet enim peregrinus nil aliud agat, quam querere & procurare id, quod itineri est necessarium, & eo onustum incedere, tamen in eo se occupare & immorari potest. Mortuus vero non sentit, etiam si ei desit sepultura. Mortuus tam audit vituperantes quam laudantes, tam adulantes quàm detrahentes: potius neminem audit, mortuus enim est. Hic ergo est secundus mortificationis gradus, superiore altior & perfectior. Quem S. Paulus ponit: *Mortuus enim estis, & vita vestra abscondita est cum Christo Deo.* Sed non hic subsistendum est, quod peregrini sumus super terram, sed procurandum, tanquam mortui sumus. Quis hoc fiet? Scis qui? Dicit quidam Doctor, attendendas mortui conditiones: Hic non videt, non loquitur, non sentit, non audit, non inflatur, non irascitur. hæc mortui conditiones sunt. Si ergo oculos habes ad videndum & iudicandum, quod alij faciunt, & forsitan etiam Superior, mortuus nõ es. Si in promptu habes responsiones & excusationes in ijs, quæ iubet obedientia, si morositate ostendis, quando ostenduntur tibi defectus & vitia, & reprehēderis: si sentis, & ægre fers, dum humiliaris & vilipenderis, mortuus non es, sed bene viuus in passionibus, honore & æstimatione: quamuis n. mortuus reprehendatur & vilipendatur, & nihili fiat, non sentit nec curat. O felicē & beatum illum (dicit S. Bernardus) qui hoc modo mortuus est: mors enim hæc vera vita est, nam in hoc seculo sine macula conseruat, & præterea nos facit à mundo plane alienos.

Magnus omnino gradus est iste, & magnæ perfectionis, at forsasse poterit aliquid adhuc superius inueniri. Ast vbi id inueniemus? Tercium esse & in quo reperiemus nisi in eo, qui fuit eleuatus in tertium vsque cœlum, si enim mihi tertium quem altiolem & perfectiorem gradum ostēderis (dicit S. Bern.) merito tertium cœlum dicere poteris. Potestne

ergo maius quid fieri, quam mori? Imo
Philp. 2. 8. maius quid est, quam mori. *Humiliauit*
se Dominus noster Iesus Christus usque ad
mortem. An maius quid hoc est? Est, S.
 Paulus addit, addit & Ecclesia feria quar-
 ta hebdomadę sancta: *Mortem autem cru-*
cis. Mori crucifixum maius est, quam mo-
 ri simpliciter, mors enim crucis tūc tem-
 poris erat omnium maxime ignominio-
 sa & inhonestissima. Hic ergo est tertius
 mortificationis gradus, præcedente al-
 tius & perfectior, idcirco merito potest
 tertium cœlum dici, ad quod leuatus est
Gal. 6. 14. etiam fuit Apostolus Paulus: *Mihi mundus*
crucifixus est & ego mundo. Non solum di-
 cit se mundo mortuum, sed mundo cru-
 cifixum esse, & mundum ipsi crucem, &
 ipsam mundo esse. Vult dicere, quidquid
 mundus amat, delicias carnis, honores,
 diuitias, vanas hominum laudes, sibi
 crucem & tormentum esse, & omnia vt
 talia horrere, & quidquid mundus pro
 cruce, tormento & vituperio habet, in eo
 sibi mentem fixam esse, seque id amare &
 amplecti. Hoc est mundo crucifixum esse,
 & mundum illi, & mundum illi cru-
 cem & illum mundo esse. Gradus hic pri-
 mo & secundo altior & perfectior est, te-
 ste D. Bernardo, quamuis enim peregrinus
 transeat, & non diu moretur in illis,
 quæ videt, tamen illa videt, & paululum
 moratur. Mortuus, qui est secundus gra-
 dus, fert eodem modo prospera & aduer-
 sa, honores & vituperia, & nihil discrimi-
 nis ei in illis est; hic tamen tertius gra-
 dus longius procedit, & non similiter se
 in his habet; non enim non solum non
 sentit honores & æstimationem, vt mor-
 tuus; sed esse honoratum, & est malum
 ei, est crux & tormentum, & vt talia hæc
 horret, & non solum sentit vituperia &
 contemptus, sed hæc sunt illi voluptates
 & gloria. *Gal. 6. 14.* *Mihi autem absit gloriari nisi in*
cruce Domini nostri Iesu Christi, per quem
michi mundus crucifixus est, & ego mundo.
 Per quem quidquid mundus amat, mihi
 est crux, & quidquid mundo crux est, mi-
 hi est gloria & gaudium. Repletus sum
 consolatione, superabundo gaudio in o-

mnibus tribulatione nostra. Hic ergo est ter-
 tius mortificationis gradus, quem meri-
 to S. Bernardus vocat tertium cœlum pro-
 pter summam eius perfectionem. Et quam-
 uis hoc per metaphoram hanc dicat, ta-
 men est communis omnium Doctorum
 & Sanctorum doctrina, quod in eo, quod
 per cœlum tertium intelligimus, consistit
 mortificationis perfectio. Hoc siquidem
 signum est, quod Philosophi ponunt, vt
 cognoscatur, an quis adeptus sit alicuius
 virtutis perfectionem, quando illius actio-
 nes facit cum gustu & delectatione, vt
 post dicitur. Si ergo scire velis, an in mor-
 tificatione profeceris, an eius perfectio-
 nem adeptus sis, vide num gaudeas, quan-
 do voluntatem tuam frangunt, & tibi in-
 gant quod petis: vide num gaudeas, dum
 te contemunt & vilipendunt: & an tibi
 dolori sit, dum honoraris & æstimaris, &
 magnificis: *Pensemus ergo singuli, in quo gra-*
du quisque sit positus, & studeamus proficere
de die in diem, quoniam de virtute in virtu-
tem videbitur Deus Deorum in Sion. Quis-
 que ergo se consulat (dicit S. Bernardus)
 & videat & examinet cum attentione, ad
 quem horum graduum pertigerit: & ne
 subsistamus, nec lassemur, donec ascēde-
 rimus tertium hoc cœlum. Hoc erat, quod
 Christus S. Francisco dicebat: Si me deli-
 deras, cape amara pro dulcibus, & dulcia
 pro amaris.

Narrat Cæsar. in monasterio quodam
 suo ordinis Cisterciensis, quemdam reli-
 giosum laicum Rudolphum nomine, ma-
 gnum Dei famulum, cumq; magnæ tribu-
 lationes fiebant, manentem quodā tem-
 pore matutino in templo in oratione, vi-
 disse Christum Seruatorem nostrum cru-
 cifixum, & eū eo 15. sui ordinis religiosi
 singulos et crucifixos, comitantes Chri-
 stum Seruatorem, & quamuis nox efflu-
 tamē tantus erat splendor & claritas, quæ
 præcipue ex Christi præsentia, vt illos clare-
 dere possit, & nosse exacte, & adhauc
 nes erant superstites. Et dicit s. fuisse
 eos, & 10. monachos. Et ei de tanto mi-
 raculo stupenti dixit Christus ex cruce.
 Rudolphe nostin' hos, quos mecum cru-

cifixos hic cernis? Respondit: Probe noui
Domine, qui sint, sed nescio, quid sibi ve-
lit, quod video. Tunc ait ad eum Domi-

nus: Hi soli totius huius ordinis mecum
crucifixi sunt, conformantes vitam suam
cum mea passione.

TRACTATUS SECVNDVS. DE MODESTIA ET SILENTIO.

CAPVT PRIMVM.

*Quam necessaria sit modestia ad proximum edificandum &
ei commodandum.*

MODESTIA, de qua hic dicen-
dum, in eo consistit, vt talis sit
corporis compositio, & ea cus-
todia sensuum, talis gestus &
conuersatio, & tales omnes nostri motus
& actus, vt gignant adificationem in ijs,
qui nos viderint & nobiscum egerint. In-
sequentibus comprehendit D. August. id
quod de modestia dicendum. *In omnibus
motibus vestris nihil fiat, quod cuiusquam
offendat ad spectum, sed quod vestram deceat
sanctitatem.* Non mei propositi est, in spe-
ciali ad ea descendere, in quibus mode-
stia seruanda est, & ibi annotare, quid ef-
ferat immodestia. Sufficiet iam regula hæc
D. Augustini generalis, quæ est omnibus
Sanctis & Magistris vitæ spiritualis com-
muni. Cura omnes actiones & motus
ita ordinatos esse, vt nullus offendatur,
sed edificetur: appareat exterius semper
humilitas, simulque grauitas & religiosa
maturitas, hocque pacto conuenienter mo-
destiam seruabis. Tantum hic explicare vo-
lo, quæ necessaria sit modestia, specialiter
illis, quorum institutum est, non solum
intendere suæ salutem, & propriæ animæ
saluationem, sed etiam proximorum.

Quod ad primum attinet, inter omnia,
quibus multum edificatur & vincuntur
proximi, est gestus exterior religiosus &
adificatiuus. Homines enim non interius
sed solum exterius vident, idque est, quod

eos mouet & edificat, & plus apud illos
agit, quàm murmur & strepitus verborum.
Ideoque dicitur de S. Francisco, quod qua-
dam vice socius dixerit: Eamus prædica-
tum: exit, & circumit ciuitatem, & domum
redit. Dicit ei socius: Pater, cur non præ-
dicamus? Iam prædicauimus, ait Sanctus.
Docens, illa compositio & modestia, qua
plateas obibant, bona concio fuit, quæ
populum mouet ad deuotionem & mundi
contemptum, & peccati compunctionem,
& ad corda & desideria ad cælestia leuan-
dum. Et concio est operum, quæ multo
efficacior est, quam illa verborum.

*S. Franciscus
concionatur
modestia.*

Secundo exterior hæc modestia & com-
positio multum prodest ad spirituales no-
strum profectum, vt post planius dicitur:
tanta enim est vnio & foedus, quod est in-
ter corpus & spiritum, inter exteriorem
& interiorem hominem, vt quod in alte-
ro est, statim derinetur in alterum. Et
hinc si spiritus bene sit compositus, sta-
tim & corpus tale: & contra si corpus in-
compositum & inquietum est, etiam
spiritus talem fieri necesse est. Idcir-
co dicitur, exteriorem modestiam &
compositionem magnum esse interioris
tranquillitatis, virtutis & profectus spiri-
tualis interioris argumentum & signum,
vt manus horologii signum motus ro-
tarum.

*Seruis deuotioni
spiritus.*

Hoc ipso clarius fit id, quod prius dictum
hæc